

Рахункова палата

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення Рахункової палати

27.09.2024 № 44-1

ВИСНОВКИ

ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ЕКСПЕРТИЗИ ПРОЄКТУ ЗАКОНУ УКРАЇНИ „ПРО ДЕРЖАВНИЙ БЮДЖЕТ УКРАЇНИ НА 2025 РІК”

Відповідальна:

Голова Рахункової палати

Ольга ПІЩАНСЬКА

Київ
рр.gov.ua

ЗМІСТ

I. ОСНОВНІ ПРОГНОЗНІ МАКРОПОКАЗНИКИ ЕКОНОМІЧНОГО І СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ	3
II. ДОХОДИ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ	8
III. ВИДАТКИ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ ТА КРЕДИТУВАННЯ	14
IV. ФІНАНСУВАННЯ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ ТА БОРГ	26
V. МІЖБЮДЖЕТНІ ТРАНСФЕРТИ ТА МІСЦЕВІ БЮДЖЕТИ	37
VI. ВІДПОВІДНІСТЬ ПРОЄКТУ ЗАКОНУ УКРАЇНИ „ПРО ДЕРЖАВНИЙ БЮДЖЕТ УКРАЇНИ НА 2025 РІК” НОРМАТИВНО-ПРАВОВИМ АКТАМ	43
VII. ПОСТАТЕЙНІ ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ ДО ПРОЄКТУ ЗАКОНУ УКРАЇНИ „ПРО ДЕРЖАВНИЙ БЮДЖЕТ УКРАЇНИ НА 2025 РІК”	48
ДОДАТКИ.....	52
СПИСОК СКОРОЧЕНЬ	56

Рахункова палата відповідно до пункту 2 частини першої та пункту 2 частини третьої статті 7 Закону України від 02 липня 2015 року № 576-VIII „Про Рахункову палату” і частини третьої статті 156 Регламенту Верховної Ради України, затвердженого Законом України від 10 лютого 2010 року № 1861-VI, провела експертизу проєкту Закону України „Про Державний бюджет України на 2025 рік”, поданого КМУ до ВРУ (№ 12000 від 14 вересня 2024 року).

Законопроект на 2025 рік підготовлений з урахуванням Бюджетної декларації на 2025 – 2027 роки, схваленої постановою КМУ від 28 червня 2024 року № 751, яка відповідно до статті 33 БКУ є основою для складання проєкту Державного бюджету України.

Поданий законопроект і додані до нього матеріали відповідають вимогам статті 38 БКУ. Визначені в умовах воєнного стану у законопроекті показники загалом обґрунтовані та реалістичні.

У законопроекті пропонується призупинити законом про державний бюджет дію чинних нормативно-правових актів, що суперечить законодавству.

Положення низки статей законопроекту не відповідають нормам Конституції України і БКУ.

Законопроект потребує доопрацювання.

I. ОСНОВНІ ПРОГНОЗНІ МАКРОПОКАЗНИКИ ЕКОНОМІЧНОГО І СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Невизначеність щодо тривалості воєнного стану, значна варіативність розвитку економіки і безпекові ризики, як і в попередні два роки, ускладнюють оцінку реалістичності макроекономічного прогнозу, врахованого при складанні проєкту Державного бюджету України на 2025 рік.

У Пояснювальній записці до законопроекту зазначено, що в розрахунках показників державного бюджету на 2025 рік використовувались основні прогнозні макропоказники економічного та соціального розвитку, схвалені постановою КМУ від 28 червня 2024 року № 780 і враховані під час складання Бюджетної декларації (постанова КМУ від 28 червня 2024 року № 751). Для розрахунку державного бюджету на наступний рік використовувався макроекономічний прогноз з урахуванням наявного рівня безпекових ризиків.

Основні прогностичні макропоказники, враховані при складанні проєкту державного бюджету, наведені в додатку 1.

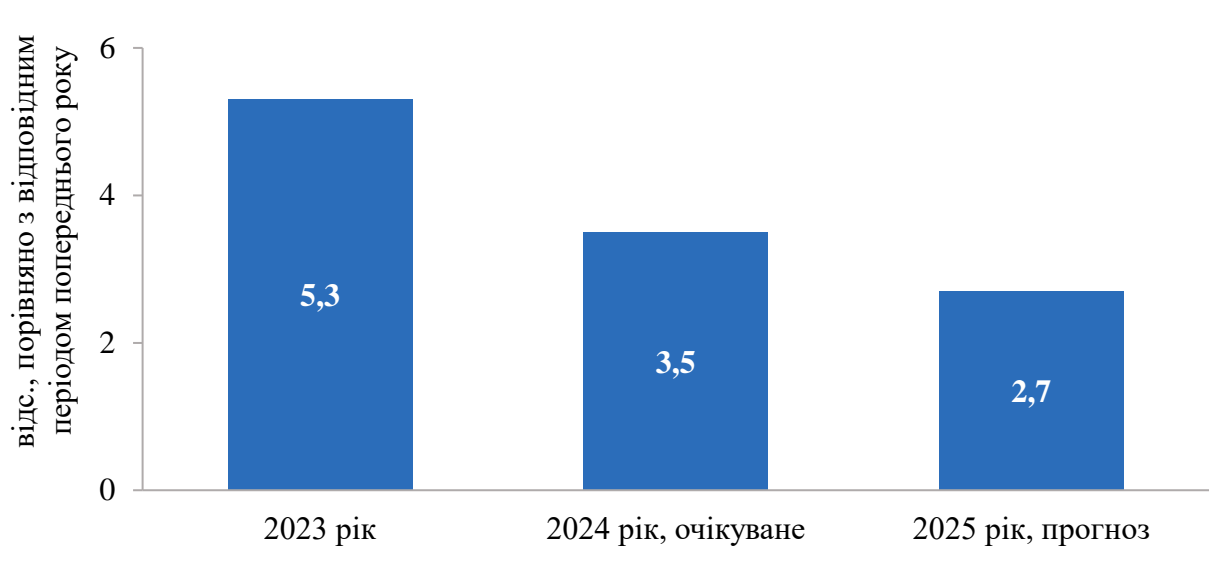
Множинність сценаріїв оцінки зміни реального ВВП на 2025 рік

+ 2,7 %	закладено Урядом у законопроекті
від – 1,3 % до + 6,0 %	Мінекономіки
– 1,0 %	альтернативний сценарій МВФ
+ 5,5 %	базовий сценарій МВФ
+ 6,5 %	Світовий банк
+ 4,1 %	НБУ

Як зазначено в Пояснювальній записці до законопроекту, в умовах значних викликів економіка продовжує зростати за рахунок:

- ✓ високої адаптивності підприємств до складних умов діяльності;
- ✓ бюджетного фінансування відновлення інфраструктури, програм державної підтримки бізнесу і населення, що переважно фінансуються за рахунок міжнародної допомоги;
- ✓ стабільної роботи Українського морського коридору.

Діаграма 1. Прогнозується уповільнення зростання економіки

Стримуючими факторами економічного розвитку залишаються негативні наслідки широкомасштабного вторгнення, а саме:

- ✓ масштабна руйнація виробництв і об'єктів інфраструктури;

- ✓ обмежена логістика;
- ✓ міграція населення (станом на 19.08.2024 кількість мігрантів з України в усьому світі становила близько 6,7 млн осіб).

На зростання економіки значною мірою впливає зовнішня торгівля, зокрема збільшення експорту збільшує сукупні витрати і ВВП нашої країни. За оцінкою Уряду, в 2025 році прогнозується **зростання обсягу експорту** товарів і послуг на **7,0 відсотка**.

Експорт продовжує відновлюватися завдяки розв'язанню логістичної проблеми, створенню власними зусиллями Українського морського коридору, робота якого підтримує не лише агросектор, а і металургію та гірничодобувну промисловість.

При цьому до завершення широкомасштабного вторгнення зберігатимуться ризики, які негативно впливатимуть на ці обсяги і в подальшому, зокрема:

- ✓ зниження обсягів зовнішньої торгівлі через удари по портовій інфраструктурі та блокування торгових суден у Чорному морі;
- ✓ зниження врожаю зернових культур через втрату посівних площ, ускладнення логістики, дефіцит робочої сили.

Різниця прогнозів на 2025 рік щодо зростання споживчих цін КМУ і НБУ, основна функція якого – забезпечення стабільності гривні, свідчить про ризик недонадходження окремих доходів державного бюджету.

Спостерігається варіативність прогнозів інфляції на 2025 рік

	<i>грудень до грудня попереднього року, відс.</i>	<i>у середньому до попереднього року, відс.</i>
у законопроекті	109,5 %	109,7 %
НБУ	106,6 %	108,2 %
Мінекономіки	від 105,8 до 110,8 %	від 106,8 до 111,1 %

Крім того, розрахунок прогнозного обсягу витрат з погашення та обслуговування державного боргу на 2025 рік здійснювався із використанням прогнозного індексу споживчих цін 12,6 відсотка¹.

На рівень інфляції впливатимуть такі чинники:

¹ Лист Мінфіну від 18.09.2024 № 04110-08-7/27087 Рахунковій палаті.

- ✓ продовження мораторію на підвищення цін і тарифів на окремі житлово-комунальні послуги;
- ✓ ускладнення логістичних шляхів;
- ✓ лаговий вплив зростання цін виробників;
- ✓ знецінення гривні до іноземних валют.

  З використанням обмінного курсу гривні до долара та євро в законопроекті розраховано значні частки доходів і витрат державного бюджету. Менше від прогнозного збільшення курсу гривні до іноземних валют у 2025 році зумовить ризик недоотримання окремих надходжень державного бюджету.

У доданих до законопроекту обґрунтуваннях і розрахунках обсягів окремих доходів враховано середній офіційний курс гривні **45,0 грн/дол. США**. Розрахунок прогнозного обсягу витрат з погашення та обслуговування державного боргу на 2025 рік здійснювався з використанням прогнозного середнього курсу **49,05 грн/євро¹**, тоді як у розрахунку прогнозних обсягів окремих доходів державного бюджету враховано середній офіційний курс гривні **48,6 грн/євро**.

Отже, при розрахунку прогнозних сум витрат з погашення й обслуговування державного боргу Мінфіном застосовувався курс євро, який більше курсу, застосовуваного ним же при обчисленні прогнозу доходів, що не відповідає принципу обґрунтованості, встановленому в пункті 5 частини першої статті 7 БКУ.

У разі меншого від прогнозного зростання курсу гривні до долара США, суттєвим є ризик недонаходження у передбачених обсягах доходів від податків з імпорту і зовнішніх запозичень.

У законопроекті розміри прожиткового мінімуму на одну особу та мінімальної заробітної плати визначено на рівні 2024 року.

Розмір прожиткового мінімуму на одну особу – базовий державний соціальний стандарт, на основі якого визначаються державні соціальні гарантії та стандарти у сферах доходів населення, житлово-комунального, побутового, соціально-культурного обслуговування, охорони здоров'я, освіти. У статті 7 законопроекту запропоновано з 1 січня 2025 року не змінювати його і залишити в розмірі грудня 2024 року – **2 920 грн**, що становить 42,2 відс. показника, розрахованого Мінсоцполітики у цінах серпня 2024 року.

У доданому до законопроекту обґрунтуванні розрахунку вартісної величини прожиткового мінімуму на 2025 рік зазначено, що вона визначена на рівні 2024 року відповідно до положень Бюджетної декларації на 2025–2027 роки.

Діаграма 2. Запропонований прожитковий мінімум менший від його фактичного розміру

У статті 8 законопроекту запропоновано не змінювати з 1 січня 2025 року **розмір мінімальної заробітної плати** і залишити його на рівні 2024 року в місячному розмірі **8 000 гривень**. Зазначений показник збільшувався з 1 квітня 2024 року, порівняно з груднем 2023 року, на 19,4 відсотка.

II. ДОХОДИ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ

За оцінкою Рахункової палати, при прогнозованому економічному зростанні передбачені у законопроекті доходи державного бюджету в порівняних умовах² у 2025 році реально (тобто без урахування цінового чинника) зменшаться. Частка ВВП, що перерозподілятиметься через державний бюджет, зросте.

У законопроекті запропоновано встановити доходи державного бюджету на 2025 рік у сумі 2 трлн 336,3 млрд грн, що більше, ніж визначено в законі на 2024 рік, на 424,8 млрд грн, або 22,2 відс., у тому числі загального фонду – на 344,4 млрд грн, або 19,7 відс., спеціального – на 80,4 млрд грн, або 50,1 відсотка.

У порівняних умовах доходи державного бюджету у 2025 році, порівняно із затвердженими на 2024 рік, зростуть на 165,7 млрд грн, або 8,9 відсотка. При прогнозованому економічному зростанні 2,7 відс. доходи державного бюджету, обраховані у порівняних умовах і з використанням індексу-дефлятора ВВП³ (1,101), тобто без урахування інфляційного чинника, порівняно із затвердженим на 2024 рік обсягом, зменшаться на 1,1 відс. (108,9:1,101 – 100).

Номінальний ВВП	Доходи державного бюджету без урахування міжбюджетних трансфертів і грантів
очікуваний на 2024 рік – 7 484,7 млрд грн	затверджено на 2024 рік – 1 905,1 млрд грн
прогноз на 2025 рік – 8 466,3 млрд грн	прогноз на 2025 рік – 2 233,7 млрд грн

Через державний бюджет перерозподілятиметься 26,4 відс. прогнозного на 2025 рік обсягу номінального ВВП, що на 0,9 відс. пункту більше прогнозного показника 2024 року (25,5 відсотка).

Таке зростання передбачається в умовах збільшення у 2024 році ставок:

- ✓ військового збору з 1,5 до 5 відс.⁴;
- ✓ податку на прибуток для фінансових установ з 18 до 25 відс.⁴;

² Без урахування грантів, міжбюджетних трансфертів і надходжень за рахунок змін до ПКУ.

³ Визначено як співвідношення прогнозного номінального ВВП на 2025 рік (8 466,3 млрд грн) і очікуваного на 2024 рік (7 484,7 млрд грн), скориговане на прогнозний реальний ВВП на 2025 рік (102,7 відс.) ((8 466,3:7 484,7 x 100):102,7).

⁴ Проект Закону України „Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо особливостей оподаткування у період дії воєнного стану” (реєстр. № 11416-д від 30.08.2024).

✓ акцизного податку на бензин на 12 відс., дизельне паливо – на 21,5 відс., скраплений газ – на 16,9 відс.⁵, тютюнові вироби – в 1,5 раза⁶.

Крім того, передбачено запровадження сплати військового збору платниками податків, що перебувають на спрощеній системі оподаткування, авансових платежів з податку на прибуток для платників, які провадять діяльність із роздрібною торгівлю пальним.

Зростання доходів державного бюджету передбачено насамперед за рахунок збільшення ставок військового збору й акцизного податку, девальвації гривні, зростання імпорту, цін, а також коштів НБУ.

Запропоновані у законопроекті обсяги доходів за основними джерелами наведені в додатку 2.

За оцінкою Уряду, найбільше, порівняно із затвердженими на 2024 рік обсягами, передбачено **зростання надходжень**:

✓ ПДФО – на 128,9 млрд грн, або 39,1 відс., з яких 122,4 млрд грн – за рахунок змін в оподаткуванні військовим збором;

✓ ПДВ із ввезених на митну територію України товарів – на 87,4 млрд грн, або 17,3 відс., при прогнозованому зростанні імпорту товарів на 9,7 відс. і девальвації гривні на 10,3 відс.;

✓ акцизного податку – на 82,7 млрд грн, або 40,6 відс., з яких 66,8 млрд грн за рахунок збільшення ставок акцизного податку на тютюнові вироби і пальне;

✓ ПДВ із вироблених в Україні товарів (робіт, послуг) з урахуванням бюджетного відшкодування – на 28,6 млрд грн, або 9,9 відс., при прогнозованому збільшенні середніх споживчих цін на 9,7 відс.;

✓ коштів, що перераховуються НБУ відповідно до Закону України „Про Національний банк України”, – на 25,3 млрд грн, або 65,4 відс.;

✓ реверсної дотації з місцевих бюджетів – на 14,9 млрд грн (у 2024 році така дотація не планувалась і не надходила);

✓ ввізного мита – на 10,9 млрд грн, або 22,5 відс., при прогнозованому зростанні імпорту товарів на 9,7 відс. і девальвації гривні на 10,3 відс.;

⁵ Закон України від 18 липня 2024 року № 3878-ІХ „Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо імплементації положень актів права Європейського Союзу щодо акцизного податку”.

⁶ Проект Закону України „Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо перегляду ставок акцизного податку на тютюнові вироби” (реєстр. № 11090 від 18.03.2024), прийнятий за основу 04.06.2024.

✓ власних надходжень бюджетних установ – на 10,4 млрд грн, або 22,2 відс., за рахунок надходжень від плати за послуги, що надаються бюджетними установами згідно із законодавством.

Крім того, прогнозний обсяг доходів державного бюджету на 2025 рік передбачає 87,7 млрд грн надходжень коштів від ЄС, урядів іноземних держав, міжнародних організацій, донорських установ, що на 181,5 млрд грн, або 3 рази, менше порівняно із надходженнями цих коштів у січні – серпні 2024 року (269,2 млрд гривень). При цьому у законі про державний бюджет на 2024 рік такі доходи затверджено в сумі 6,4 млрд гривень.

Водночас у законопроекті передбачено **зменшення**, порівняно із затвердженим на 2024 рік обсягом, надходжень, зокрема:

- ✓ податку на прибуток підприємств – на 34,8 млрд грн, або 14,5 відс.;
- ✓ рентної плати за користування надрами для видобування природного газу – на 5,1 млрд грн, або 13,8 відс., зокрема за рахунок меншої на 8,5 відс. прогнозної ціни на природний газ і на 2,0 відс. менших прогнозних обсягів видобутку природного газу;
- ✓ частини чистого прибутку (доходу) державних унітарних підприємств та їх об'єднань, що вилучається до державного бюджету, і дивідендів (доходу), нарахованих на акції (частки) господарських товариств, у статутних капіталах яких є державна власність, – на 3,5 млрд грн, або 5,0 відсотка.

За оцінкою Рахункової палати, у законопроекті не враховано додаткових резервів надходження доходів до державного бюджету.

У законопроекті прогнозний обсяг надходжень податку на прибуток підприємств визначено в сумі 205,5 млрд грн, що на 34,8 млрд грн, або 14,5 відс., менше порівняно із затвердженим на 2024 рік обсягом (з урахуванням змін, внесених Законом України від 18 вересня 2024 року № 3978-ІХ „Про внесення змін до Закону України „Про Державний бюджет України на 2024 рік” щодо фінансового забезпечення сектору безпеки і оборони”).

У прогнозному обсязі податку на прибуток підприємств на 2025 рік враховано додаткові надходження в сумі 4,8 млрд грн за рахунок майбутніх змін в оподаткуванні прибутку підприємств, передбачених у проекті Закону України „Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо особливостей оподаткування у період дії воєнного стану” (реєстр. № 11416-д від 30.08.2024), поверненому на повторне перше читання 03.09.2024: підвищення ставки податку на прибуток для фінансових установ з 18 до 25 відс. і запровадження авансових платежів для суб'єктів господарювання, що здійснюють роздрібну торгівлю пальним.

Водночас у розрахунку не враховано додаткових надходжень за рахунок підвищення ставки податку на прибуток для банків за 2024 рік з 25 до 50 відс., передбаченого в цьому законопроекті, доопрацьованому на повторне перше читання. **За оцінкою Рахункової палати, додаткові надходження за рахунок такого підвищення ставки становитимуть орієнтовно до 10 млрд гривень.**

Таким чином, є можливість збільшити обсяг запропонованих у законопроекті надходжень податку на прибуток підприємств у 2025 році.

У законопроекті передбачені надходження збору за видачу спеціальних дозволів на користування надрами та коштів від продажу таких дозволів у сумі 550,0 млн гривень. Динаміка надходження цих коштів у попередні роки свідчить про зниження цієї суми. Зокрема, у 2020 і 2021 роках ці доходи було затверджено в обсязі 0,75 млрд грн, а фактично вони становили 0,959 млрд грн та 1,427 млрд грн відповідно. У 2023 році при плані 1,948 млрд до державного бюджету надійшло 2,433 млрд грн гривень.

У первісно затвердженому Законі України від 09 листопада 2023 року № 3460-ІХ „Про Державний бюджет України на 2024 рік” обсяги збору за видачу спеціальних дозволів на користування надрами та коштів від продажу таких дозволів визначено в сумі 0,55 млрд грн, проте відповідно до Закону України від 18 вересня 2024 року № 3978-ІХ „Про внесення змін до Закону України „Про Державний бюджет України на 2024 рік” щодо фінансового забезпечення сектору безпеки і оборони” їх збільшено до 1,830 млрд гривень. У січні – серпні 2024 року до державного бюджету надійшло цих коштів на суму 1,6 млрд грн, очікувані у 2024 році надходження, за оцінкою Рахункової палати, перевищать 2 млрд гривень.

У Пояснювальній записці до законопроекту не наведено прогнозних розрахунків й обґрунтувань причин значного зменшення надходжень цього платежу.

З урахуванням динаміки надходжень у попередніх роках є можливість збільшити прогнозні обсяги збору за видачу спеціальних дозволів на користування надрами та коштів від продажу таких дозволів.

За оцінкою Рахункової палати, з урахуванням основних прогнозних макропоказників економічного та соціального розвитку України на 2025 рік і поданих разом із законопроектом прогнозних розрахунків й обґрунтувань, є ризики ненадходження окремих доходів у передбачених законопроектом обсягах.

Зокрема, у законопроекті прогнозний обсяг надходжень:

ПДВ із ввезених на митну територію України товарів визначено в сумі 593,8 млрд грн, що, порівняно з очікуваним Мінфіном обсягом у 2024 році, більше на 110,6 млрд грн, або 22,9 відс.;

ввізного мита визначено в сумі 59,2 млрд грн, що на 9,9 млрд грн, або 20,2 відс., більше від очікуваного Мінфіном у 2024 році обсягу.

Розрахунок прогнозу надходжень ПДВ із ввезених на митну територію України товарів і ввізного мита у 2025 році здійснено з урахуванням, зокрема, очікуваного зростання обсягів імпорту товарів на 9,7 відс. і середньорічного обмінного курсу гривні 45,0 грн за дол. США, що на 10,3 відс. більший, ніж очікується Мінфіном у 2024 році (40,8 грн за дол. США).

При цьому, у 2024 році спостерігається відхилення фактичних макропоказників від прогнозних, врахованих при плануванні показників доходів на 2024 рік.

Так, у січні – серпні 2024 року:

обсяг імпорту товарів на митну територію України на 10 відс. більший, ніж у відповідному періоді 2023 року, тоді як прогнозний на 2024 рік обсяг імпорту товарів, врахований при плануванні надходжень цього податку, на 15,5 відс. більше від імпорту у 2023 році;

середній офіційний курс гривні становив 39,5 грн за долар США, що на 2,9 відс. менше від врахованого при формуванні бюджету на 2024 рік.

Зважаючи на зазначене є **ризик недосягнення прогнозного зростання імпорту і курсу гривні до долара США, та, як наслідок, надходжень ПДВ із ввезених на митну територію України товарів і ввізного мита у 2025 році на 22,9 і 20,2 відс. відповідно.**

У законопроекті враховано зміни до ПКУ щодо додаткових доходів державного бюджету, які ВРУ ще не прийняті, зокрема надходження:

126,7 млрд грн за рахунок змін податкового законодавства, що передбачені у проекті Закону України „Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо особливостей оподаткування у період дії воєнного стану” (реєстр. № 11416-д від 30.08.2024), поверненому на повторне перше читання 03.09.2024;

27,1 млрд грн за рахунок збільшення в 1,5 раза ставок акцизного податку на тютюнові вироби, передбачені у прийнятому за основу 04.06.2024 проекті Закону України „Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо перегляду ставок акцизного податку на тютюнові вироби” (реєстр. № 11090 від 18.03.2024).

У разі прийняття цих змін в іншій редакції, зокрема, збільшуються ризики ненадходження доходів у запропонованих обсягах.

Прогноз надходжень до державного бюджету частини чистого прибутку (доходу) державних унітарних підприємств та їх об'єднань, що вилучається до державного бюджету, і дивідендів (доходу), нарахованих на акції (частки) господарських товариств, у статутних капіталах яких є державна власність, на 2025 рік визначено в сумі 66,1 млрд грн, що на 3,5 млрд грн, або 5,0 відс., менше від затвердженого на 2024 рік обсягу і на 2,6 млрд грн, або 3,7 відс., – від очікуваного у 2024 році Мінфіном обсягу. При цьому прогнозні надходження дивідендів на державну частку запропоновано встановити в сумі 60,5 млрд грн, або 91,6 відс. загального обсягу, з яких, за інформацією Мінфіну, надісланою на запит Рахункової палати, 47,5 млрд грн, або 78,5 відс., заплановано отримати від банківських установ.

У Пояснювальній записці до законопроекту зазначено, що розрахунок цих надходжень здійснювався з урахуванням прогнозних показників фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання державного сектору економіки. При цьому в доданих до законопроекту документах не надано розрахунку цих надходжень із наведенням прогнозних обсягів прибутків підприємств державного сектору економіки.

У січні – серпні 2024 року до державного бюджету надійшло 59,4 млрд грн дивідендів на державну частку, з яких 30,2 млрд грн, або 50,8 відс. загального обсягу, від АТ КБ „Приватбанк”.

У проєкті Закону України „Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо особливостей оподаткування у період дії воєнного стану” (реєстр. № 11416-д від 30.08.2024), доопрацьованому на повторне перше читання, передбачено підвищення ставки податку на прибуток для банків за 2024 рік з 25 до 50 відс., що зменшить чистий прибуток банків, і, відповідно, суму дивідендів на державну частку.

Ураховуючи зазначене, значним є ризик неотримання державним бюджетом надходжень частини чистого прибутку (доходу) державних унітарних підприємств та їх об'єднань, що вилучається до державного бюджету, і дивідендів (доходу), нарахованих на акції (частки) господарських товариств, у статутних капіталах яких є державна власність, у запропонованій у законопроєкті сумі.

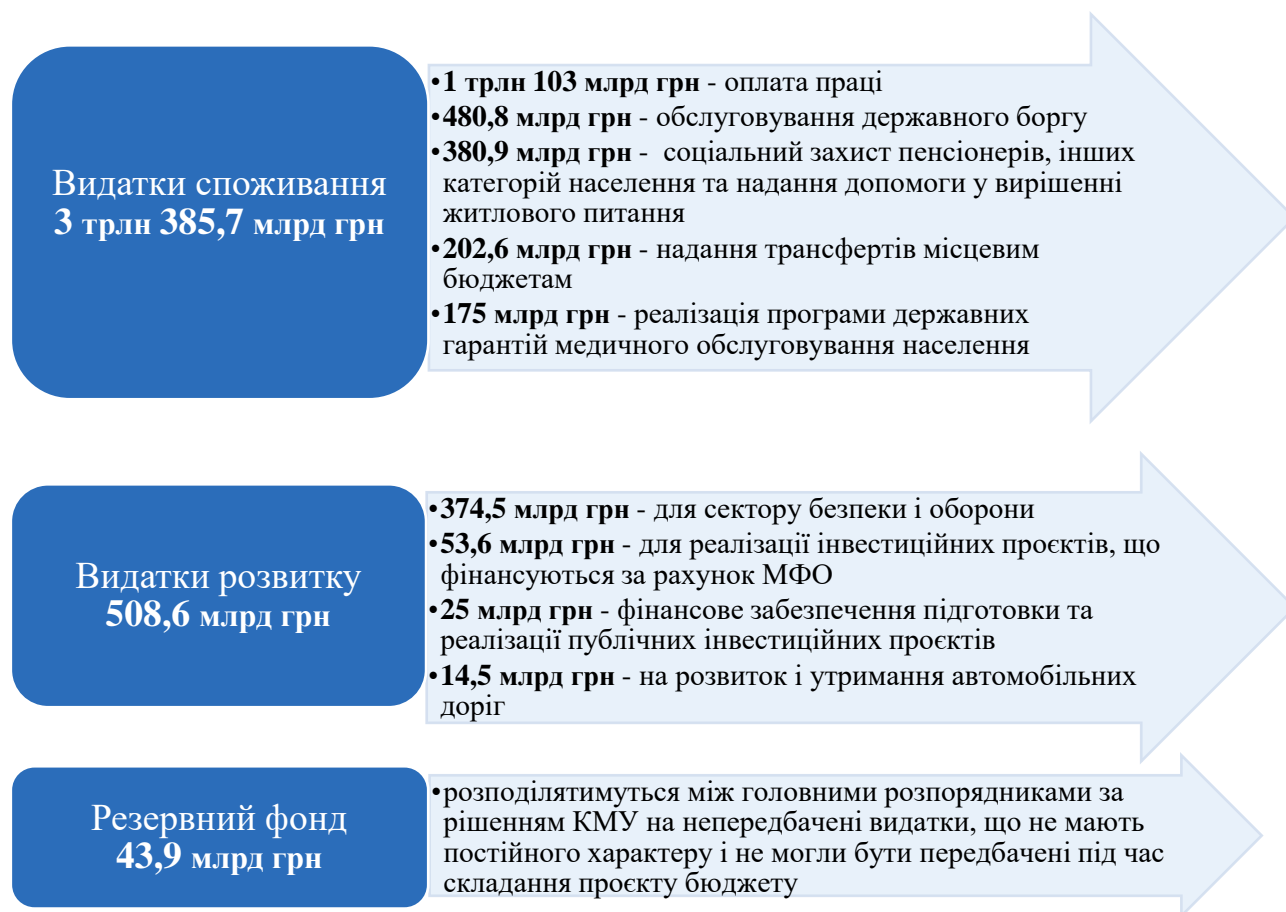
III. ВИДАТКИ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ ТА КРЕДИТУВАННЯ

У законопроекті видатки державного бюджету на 2025 рік пропонується встановити в сумі 3 трлн 938,2 млрд грн, що більше, ніж затверджено в законі на 2024 рік, на 201,6 млрд грн, або 5,4 відс., проте реальний обсяг видатків зменшиться на 4,3 відсотка⁷. На заходи, пов'язані з обороною та безпекою держави, соціальний захист і соціальне забезпечення пропонується спрямувати 66,5 відс. видатків державного бюджету.

Обсяги видатків за основними напрямками використання, запропонованих на 2025 рік, наведено в додатку 3.

Розподіл видатків державного бюджету у 2025 році

Видатки споживання на 298 млрд грн, або 9,7 відс., більші, ніж затверджено на 2024 рік, зокрема на закупівлю, модернізацію та ремонт озброєння, військової техніки, засобів та обладнання – на 172,4 млрд грн, або 80,2 відс., обслуговування

⁷ З урахуванням індекса-дефлятора ВВП (1,101).

боргу – на 107,9 млрд грн, або 28,9 відс., оплату праці – на 13,6 млрд грн, або 1,2 відсотка.

Пропонується зменшити видатки **загального фонду** для ПФУ на фінансове забезпечення виплати пенсій, надбавок і підвищень до пенсій на 38,9 млрд грн, або 14,3 відс., – до 232,9 млрд грн і встановити видатки **спеціального фонду** у сумі 5 млрд гривень.

Видатки розвитку на 98,1 млрд грн, або 16,2 відс., менші, ніж затверджено на 2024 рік. При цьому передбачено видатки у сумі 25 млрд грн за бюджетною програмою Мінфіну 3511180 „Фінансове забезпечення підготовки та реалізації публічних інвестиційних проектів”. Відповідно до статті 43 законопроекту ці кошти розподілятимуться між головними розпорядниками за рішенням КМУ (з відкриттям у разі потреби нових бюджетних програм, включаючи трансферти місцевим бюджетам) на підставі рішення Стратегічної інвестиційної ради.

Обсяг **резервного фонду** на 2025 рік запропоновано збільшити на 1,7 млрд грн, до 43,9 млрд гривень. При цьому в 2024 році КМУ приймав рішення про збільшення обсягу видатків резервного фонду на 38,6 млрд грн за рахунок зменшення видатків за іншими бюджетними програмами⁸, насамперед для спрямування коштів резервного фонду для сектору безпеки й оборони, зокрема на придбання обладнання оборонного призначення, та регіонам на будівництво військових інженерно-технічних і фортифікаційних споруд, оборонних рубежів. Отже, на 1 вересня 2024 року ресурс резервного фонду становив 80,8 млрд грн, або майже у двічі більше, ніж пропонується на 2025 рік.

У 2025 році на національну безпеку й оборону дев'ятьом головним розпорядникам пропонується спрямувати 2 трлн 193,2 млрд грн, що становить 56 відс. видатків державного бюджету і 25,9 відс. ВВП.

Обсяги запропонованих на 2025 рік видатків головним розпорядникам сектору безпеки й оборони наведені у таблиці.

Порівняно з 2024 роком обсяг цих видатків більше на 45,8 млрд грн, або 2,1 відсотка. При цьому з урахуванням видатків, які КМУ додатково виділив у січні – серпні 2024 році з резервного фонду на обороноздатність держави (38 млрд грн), обсяг цих видатків на 2025 рік збільшиться на 7,8 млрд грн, або 0,4 відсотка.

⁸ КПКВК 3511350 „Обслуговування державного боргу” – 35,7 млрд грн, КПКВК 3511280 „Додаткова дотація з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення повноважень органів місцевого самоврядування на деокупованих, тимчасово окупованих та інших територіях України, що зазнали негативного впливу у зв'язку з повномасштабною збройною агресією Російської Федерації” – 2,9 млрд гривень.

**Видатки Державного бюджету України
для сектору безпеки й оборони на 2025 рік, млрд грн**

Назва головного розпорядника	2024 рік (затверджено)			2025 рік (передбачено в законопроекті)			Відхилення загального обсягу видатків	
	Всього	з них на оплату праці		Всього	з них на оплату праці		сума	відс.
		всього	частка у видатках		всього	частка видатків		
Всього	2 147,4	979,2	45,8	2 193,2	985,5	45,3	45,8	2,1
Міноборони	1 545,6	695,5	45,2	1 568,1	696,5	44,4	22,5	1,5
МВС	434,0	229,1	52,9	438,3	230,6	52,6	4,3	1,0
Держспецзв'язок	50,9	4,3	8,4	55,1	4,4	8,0	4,2	8,3
СБУ	40,5	28,3	70,4	41,7	31,4	95,4	1,2	3,0
Мінстратегпром	39,8	–	–	54,6	–	–	14,8	37,2
ГУР Міноборони	25,7	15,2	59,4	24,9	15,3	61,0	-0,8	-3,1
СЗРУ	6,8	4,2	62,7	6,5	4,6	70,8	-0,3	-4,4
УДО	3,8	2,4	63,2	3,7	2,5	67,6	-0,1	-2,6
РНБО	0,3	0,2	66,7	0,3	0,2	66,7	–	–

У 2025 році пропонується у спеціальному фонді встановити видатки для Держспецзв'язку на здійснення заходів із забезпечення спеціальною технікою та обладнанням і Мінстратегпрому на виконання державних цільових програм реформування та розвитку оборонно-промислового комплексу, розроблення, освоєння і впровадження нових технологій, нарощування наявних виробничих потужностей для виготовлення продукції оборонного призначення по 46,9 млрд грн кожному за рахунок надходжень від оподаткування доходів у частині грошового забезпечення, грошових винагород та інших виплат, одержаних військовослужбовцями, поліцейськими й особами рядового і начальницького складу.

У статтях 34 та 37 законопроекту КМУ пропонується дозволити, як виняток з положень частини четвертої статті 13 та частини другої статті 57 БКУ, спрямовувати на здійснення заходів у сфері оборони:

залишки коштів станом на 1 січня 2025 року, джерелом формування яких були надходження спеціального фонду державного бюджету від плати за послуги, надані Державною службою геології та надр України;

частину залишку коштів, утвореного на 1 січня 2025 року, джерелом формування якого були надходження спеціального фонду державного бюджету від внесків на регулювання, які сплачуються суб'єктами господарювання, що провадять діяльність у сферах енергетики та комунальних послуг.

Крім того, запропоновано надання державних гарантій для забезпечення виконання боргових зобов'язань суб'єктів господарювання за кредитами, що залучаються для фінансування програм, пов'язаних із підвищенням обороноздатності та безпеки держави, в обсязі до 30 млрд гривень.

У законопроекті передбачено зменшення видатків державного бюджету на соціальний захист і соціальне забезпечення, порівняно із затвердженими на 2024 рік, на 40,8 млрд грн, або 8,7 відс., насамперед на фінансове забезпечення виплати пенсій, надбавок і підвищень до пенсій, виплату житлових субсидій та пільг громадянам на оплату житлово-комунальних послуг, соціальний захист громадян, які потрапили у складні життєві обставини.

У законопроекті на фінансове забезпечення виплати пенсій і надбавок та підвищень до пенсій пропонується передбачити видатки у сумі 237,9 млрд грн, що на 33,9 млрд грн, або 12,5 відс., менше, ніж затверджено на 2024 рік.

У 2025 році пропонується здійснювати із солідарної системи виплату пенсій особам, яким пенсія призначена відповідно до Закону України „Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб” після 1 жовтня 2011 року та які мають право на пенсію відповідно до Закону України „Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування”, на рівні трьох прожиткових мінімумів для осіб, які втратили працездатність, встановлених законодавством (за чинним порядком – на рівні одного прожиткового мінімуму).

Також пропонується збільшити власні доходи ПФУ за рахунок:

підвищення розміру максимальної величини бази нарахування ЄСВ з 15 до 20 розмірів мінімальної заробітної плати;

відновлення сплати ЄСВ фізичними особами – підприємцями, зокрема тими, які обрали спрощену систему оподаткування, особами, які провадять незалежну професійну діяльність, і членами фермерського господарства;

перерахування АТ „Ощадбанк” залишку коштів на рахунках пенсіонерів, рух за якими не здійснюється більше одного року, та тих осіб, які не пройшли фізичної ідентифікації.

Крім того, пропонується спрямувати на фінансове забезпечення виплати пенсій і надбавок та підвищень до пенсій перерахований до спеціального фонду державного бюджету Фондом соціального страхування на випадок безробіття залишок коштів, що утвориться в нього на 1 січня 2025 року за рахунок надходження ЄСВ, розподіленого на загальнообов’язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття, у сумі 5 млрд гривень.

У січні – травні 2024 року Казначейством з ЄКР на покриття тимчасових касових розривів ПФУ, пов’язаних з виплатою пенсій, надано позик на суму 46,5 млрд грн, які погашено у повному обсязі. У червні – серпні такі позики не надавалися. На 1 вересня 2024 року заборгованість за наданими у попередніх роках позиками становила 11,3 млрд грн, як і на початок року.

Видатки на **соціальний захист громадян, які потрапили у складні життєві обставини**, в тому числі для надання допомоги ВПО на проживання, пропонується зменшити, порівняно із затвердженими на 2024 рік, на 7,9 млрд грн, або 8,9 відс., – до 80,8 млрд гривень.

У Пояснювальній записці зазначено, що у 2025 році планується надати допомогу на проживання 1,8 млн ВПО, кількість яких, порівняно з 2023–2024 роками, розрахунково скоротиться на понад пів мільйона осіб.

У січні – серпні 2024 року видатки на соціальний захист громадян, які потрапили у складні життєві обставини, менші плану, що спричинено здійсненням оплати отримувачам цих послуг в межах заявленої потреби. За оцінкою Рахункової палати, з урахуванням середньомісячного проведення видатків у січні – серпні цього року обсяг таких видатків у 2024 році розрахунково становитиме 74 млрд гривень.

У 2025 році видатки на **виплату пільг і житлових субсидій громадянам** на оплату житлово-комунальних послуг, придбання твердого та рідкого пічного побутового палива і скрапленого газу у грошовій формі пропонується зменшити, порівняно із затвердженими на 2024 рік, на 3,6 млрд грн, або 7,8 відс., – до 42,3 млрд гривень.

Згідно з поданою до законопроекту Інформацією про цілі державної політики у відповідній сфері діяльності, формування та/або реалізацію якої забезпечує головний розпорядник коштів державного бюджету, і показники їх досягнення у 2023–2027 роках, планується надання у 2025 році державної підтримки 1,3 млн домогосподарствам та виплати пільг 1,2 млн особам з урахуванням очікуваного контингенту отримувачів, уточненням критеріїв оцінки фінансово-майнового

стану, припиненням виплат особам, які перебувають за кордоном або проживають на тимчасово окупованих територіях, проведенням щомісячної верифікації виплат тощо. Порівняно з 2023–2024 роками, кількість отримувачів цих виплат розрахунково скоротиться на 30 відсотків.

У січні – серпні 2024 року видатки на виплату пільг і житлових субсидій громадянам менші плану, що спричинено здійсненням оплати отримувачам цих послуг у межах заявленої потреби. У 2024 році видатки на зазначені цілі змінами до закону про бюджет скорочено на 4 млрд грн до 45,9 млрд гривень. За оцінкою Рахункової палати, з урахуванням середньомісячного проведення видатків у січні – серпні цього року обсяг таких видатків у 2024 році розрахунково становитиме 40,3 млрд гривень.

У законопроекті пропонується продовжити практику визначення оплати праці державних службовців на основі класифікації посад, водночас працівникам окремих державних органів – з урахуванням спеціальних законів.

У законі про державний бюджет на 2024 рік визначено умови і порядок оплати праці державних службовців у спосіб інший, ніж встановлено у Законі України від 10 грудня 2015 року № 889-VIII „Про державну службу”: оплата праці державних службовців здійснюється на основі класифікації посад.

У законопроекті пропонується продовжити на 2025 рік визначення зарплат державних службовців на основі класифікації посад.

При цьому у пункті 18 Прикінцевих положень законопроекту пропонується встановити, що для державних органів, що не провели класифікацію посад у 2024 році, діють умови оплати праці, встановлені на 2024 рік, але не довше, ніж до 1 березня 2025 року.

За інформацією Мінфіну, отриманою за запит Рахункової палати, у 2024 році не провели класифікації посад Держмитслужба, ДПС, Бюро економічної безпеки України, СЗРУ, ГУР Міноборони, Державна спеціалізована служба транспорту, Спеціалізована антикорупційна прокуратура.

Крім цього, працівникам окремих державних органів оплата праці визначається з урахуванням спеціальних законів.

У законопроекті пропонується передбачити у загальному фонді видатки розпорядникам коштів з розрахунку середньомісячної заробітної плати працівників:

державних органів, що провели кваліфікацію посад, – від 35,4 тис. грн до 57,3 тис. грн;

державних органів, у яких оплата праці здійснюється з урахуванням спеціального закону, зокрема Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку – 76,6 тис. грн, Антимонопольного комітету України – 70,48 тис. грн, Національного агентства з питань запобігання корупції – 61,6 тис. грн;

місцевих державних адміністрацій обласного рівня – 21,1 тис. грн, районного – 17,5 тис. гривень.

У законопроекті видатки загального фонду на оплату праці ДСА більші на 1,4 млрд грн, або 9,1 відс., ніж затверджено на 2024 рік.

У статті 42 законопроекту передбачено, що судді місцевого суду може виплачуватись премія щомісячно у розмірі до 40 відс. посадового окладу.

Законом України від 02 червня 2016 року № 1402-VIII „Про судоустрій і статус суддів” встановлено, що суддівська винагорода регулюється цим Законом і не може визначатися іншими нормативно-правовими актами та складається з посадового окладу та доплат за вислугу років, перебування на адміністративній посаді в суді, науковий ступінь, роботу, що передбачає доступ до державної таємниці.

Крім цього, у додатку № 7 „Розподіл видатків Державного бюджету України на 2025 рік на забезпечення здійснення правосуддя місцевими, апеляційними судами та функціонування органів і установ системи правосуддя” до законопроекту запропоновано встановити ДСА нерозподілені видатки (резерв) у сумі 1,2 млрд грн, з них 806,5 млн грн – на оплату праці.

У законопроекті передбачено видатки і надання кредитів за рахунок коштів державного дорожнього фонду більше на 1,4 млрд грн, або 2,9 відс., ніж заплановано на 2024 рік з урахуванням видатків загального фонду.

У 2025 році пропонується зараховувати до державного дорожнього фонду частину доходів, визначених у пункті 1 частини другої статті 24² БКУ як джерело формування цього фонду, зокрема 25 відс. надходжень акцизного податку з вироблених в Україні та ввезених на митну територію України пального і транспортних засобів, ввізного мита на нафтопродукти і транспортні засоби та шини до них. Іншу частину таких доходів пропонується зараховувати до загального фонду державного бюджету.

Крім того, у законопроекті пропонується спрямувати залишок коштів, джерелом формування яких були надходження Державного агентства відновлення та розвитку інфраструктури України, одержані за рахунок запозичень, залучених під державні гарантії у попередні роки на розвиток мережі й утримання автомобільних доріг загального користування державного значення.

У 2024 році доходи, визначені в пункті 1 частини другої статті 24² БКУ як джерело формування державного дорожнього фонду, у повному обсязі зараховуються до загального фонду державного бюджету. Видатки на розвиток мережі й утримання автомобільних доріг загального користування державного значення здійснюються у спеціальному фонді державного бюджету за рахунок залишку коштів, що надійшли до державного дорожнього фонду у попередні роки та не використані у 2023 році. Видатки на виконання боргових зобов'язань за запозиченнями, залученими державою або під державні гарантії на розвиток мережі автомобільних доріг загального користування, затверджено у загальному фонді державного бюджету.

Видатки і надання кредитів за рахунок коштів державного дорожнього фонду на 2025 рік

 видатки на виконання боргових зобов'язань за запозиченнями, залученими державою або під державні гарантії на розвиток мережі автомобільних доріг загального користування	24,4 млрд грн	Відхилення від плану на 2024 рік: + 1,3 млрд грн, або 5,8 %
 видатки на розвиток мережі й утримання автомобільних доріг загального користування державного значення	11,3 млрд грн	– 5,8 млрд грн, або 33,8 %
 видатки для надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на фінансове забезпечення будівництва, реконструкції, ремонту й утримання автомобільних доріг загального користування місцевого значення, вулиць і доріг комунальної власності у населених пунктах	6,6 млрд грн	+ 6,6 млрд грн
 надання кредитів для реалізації трьох інвестиційних проєктів	8,1 млн грн	– 0,7 млн грн, або 8,1 %

 У законопроекті передбачено створення у спеціальному фонді державного бюджету фонду ліквідації наслідків збройної агресії без визначення обсягів надходжень і видатків цього фонду.

У законопроекті пропонується утворити фонд ліквідації за рахунок надходження коштів, пов'язаних із виконанням норм законів України „Про основні засади примусового вилучення в Україні об'єктів права власності Російської Федерації та її резидентів” та „Про санкції”.

У січні – серпні 2024 року такі надходження становили 552 млн гривень.

Ці надходження пропонується спрямувати за одним напрямом – на компенсацію за знищений/пошкоджений об’єкт житлового призначення (в тому числі будинки дачні та садові).

У 2024 році спрямування коштів фонду передбачено за десятьма напрямами.

! У додатках № 1 та № 3 до законопроекту не передбачено обсягу доходів і видатків фонду ліквідації, що не відповідає принципу обґрунтованості бюджетної системи, закріпленому у статті 7 БКУ: бюджет формується на реалістичних макропоказниках економічного і соціального розвитку України та розрахунках надходжень бюджету і витрат бюджету, що здійснюються відповідно до затверджених методик та правил.

Крім того, пропонується, як виняток з положень частини другої статті 57 БКУ, залишок коштів, джерелом формування яких були надходження попередніх бюджетних періодів до фонду ліквідації, спрямовувати за рішенням КМУ на завершення проєктів, реалізація яких у попередніх бюджетних періодах здійснювалась за рахунок коштів фонду ліквідації.

! У законопроекті на 2025 рік за окремими бюджетними програмами головних розпорядників пропонується видатки загального фонду, які у попередніх роках не проводилися у запланованих обсягах. Таким чином, є можливість для перегляду обсягів видатків за окремими бюджетними програмами для спрямування їх на першочергові потреби держави в умовах воєнного стану.

Зокрема, пропонується встановити видатки загального фонду за бюджетними програмами:

Мінфіну 3511130 „Внески до міжнародних організацій” – 1,3 млрд грн, що більше на 408,4 млн грн, або 43,7 відс., ніж у 2024 році.

У 2022 році видатки за цією бюджетною програмою затверджено в сумі 444 млн грн, упродовж року за рішеннями Уряду їх обсяг зменшено на 443 млн грн і перерозподілено на інші бюджетні програми, проте видатків на суму 1 млн грн не проведено. У 2023 році за цією бюджетною програмою не проведено затверджених на рік видатків у сумі 1,4 млрд гривень. У вересні 2024 року змінами до закону про бюджет видатки за цією бюджетною програмою зменшено з 1,4 млрд грн до 935,2 млн грн, у січні – серпні 2024 року видатки не проводились при плані на цей період 1 млрд грн;

Міненергетики 2401070 „Заходи з ліквідації неперспективних вугледобувних підприємств” – 502,9 млн грн, як у 2024 році.

У 2022 році видатки за цією бюджетною програмою затверджено в сумі 1 млрд грн, упродовж року за рішеннями Уряду їх обсяг зменшено на 529,5 млн грн і перерозподілено на інші бюджетні програми, видатки проведено на 182 млн грн менше плану. У 2023 році видатки за цією програмою затверджено в сумі 502,9 млн грн, проведено на 145 млн грн менше плану. У 2024 році на ці заходи видатки передбачені в обсязі на рівні 2023 року, у січні – серпні 2024 року видатки проведено на 168,3 млн грн менше плану;

Міндовкілля 2701270 „Здійснення природоохоронних заходів, зокрема з покращення стану довкілля” – 80 млн грн, що більше на 20 млн грн, або 31,9 відс., ніж у 2024 році.

У 2022 році видатки за цією бюджетною програмою затверджено в сумі 208 млн грн, упродовж року за рішеннями Уряду їх обсяг зменшено на 48 млн грн і перерозподілено на інші бюджетні програми, проте видатків на суму 160 млн грн не проведено. У 2023 році видатки за цією програмою затверджено в сумі 100 млн грн, упродовж року за рішеннями Уряду їх обсяг зменшено на 6 млн грн і перерозподілено на інші бюджетні програми, видатки проведено на 78 млн грн менше плану. У вересні 2024 році змінами до закону про бюджет видатки за цією бюджетною програмою зменшено з 100 млн грн до 60,7 млн грн, у січні – серпні 2024 року видатки не проводились при плані на цей період 28,5 млн грн;

Господарсько-фінансового департаменту Секретаріату Кабінету Міністрів України 0411170 „Забезпечення функціонування офісу із залучення та підтримки інвестицій” – 65,9 млн грн, що більше на 15 млн грн, або 29,4 відс., ніж у 2024 році.

У 2022 році видатки за цією бюджетною програмою затверджено в сумі 58 млн грн, упродовж року за рішеннями Уряду їх обсяг зменшено на 5,8 млн грн і перерозподілено на інші бюджетні програми, проте видатків проведено на 14 млн грн менше. У 2023 році видатки за цією програмою затверджено в сумі 51 млн грн, проведено на 32 млн грн менше плану. У вересні 2024 році змінами до закону про бюджет видатки за цією бюджетною програмою зменшено з 55,9 млн грн до 50,9 млн грн, у січні – серпні 2024 року видатки проведено на 10 млн грн менше плану на звітний період.

У проєкті державного бюджету на 2025 рік передбачено визначення окремих напрямів спрямування бюджетних коштів як виняток з положень БКУ, що є призупиненням дії положень БКУ.

У статті 57 БКУ, зокрема, встановлено, що Казначейство зберігає залишки коштів на рахунках спеціального фонду державного бюджету для покриття відповідних витрат у наступному бюджетному періоді з урахуванням їх цільового

призначення, якщо БКУ та/або законом про бюджет не встановлено інше. У разі відсутності відповідних бюджетних призначень на наступний бюджетний період, залишки коштів спеціального фонду перераховуються до загального фонду державного бюджету.

У 2024 році Фонд соціального страхування на випадок безробіття відповідно до статті 37 Закону, як виняток з положень частини третьої статті 16 Закону України „Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття”, перерахував до спеціального фонду державного бюджету залишок коштів, що утворився в нього на 1 січня 2024 року за рахунок надходжень ЄСВ, розподіленого на загальнообов’язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття, в обсязі 10 млрд гривень. Ці кошти надійшли до державного бюджету у січні.

За рахунок цих надходжень передбачено видатки Мінекономіки на надання державної підтримки для реалізації інвестиційних проєктів із значними інвестиціями та підтримку внутрішнього попиту на вітчизняні товари і послуги, стимулювання створення індустріальних парків, а також компенсацію витрат за гуманітарне розмінування земель сільськогосподарського призначення та вартості сільськогосподарської техніки й обладнання вітчизняного виробництва.

Станом на 1 вересня 2024 року розпочато проведення видатків лише для надання часткової компенсації вартості сільськогосподарської техніки та обладнання вітчизняного виробництва у сумі 147 млн гривень. Невикористання коштів здебільшого спричинено тривалим напрацюванням інструментів і механізмів для реалізації деяких проєктів, надходженням заявок для отримання коштів чи компенсації тощо.

У статті 38 законопроекту пропонується встановити, що невикористаний у 2024 році залишок цих коштів зберігається на рахунках спеціального фонду державного бюджету, розподіляється за рішенням КМУ і спрямовується на ті ж напрями, що і у 2024 році.

На реалізацію інвестиційних проєктів за рахунок коштів, залучених державою від іноземних держав, банків і МФО, запропоновані видатки та надання кредитів у сумі 88 млрд грн, що на 25 млрд грн більше, ніж затверджено на 2024 рік.

Для реалізації інвестиційних проєктів за рахунок коштів, що залучаються державою до спеціального фонду державного бюджету від іноземних держав, банків і МФО, пропонується:

✓ здійснити видатки за 21 бюджетною програмою в сумі 53,6 млрд грн, що на 80,3 відс. більше, ніж затверджено на 2024 рік. При цьому на розвиток, закупівлю, модернізацію та ремонт озброєння, військової техніки, засобів та обладнання – на 20,7 млрд грн, або майже у чотири рази більше;

✓ надати кредити за 14 бюджетними програмами в сумі 34,4 млрд грн, що на 6,1 відс. більше, ніж затверджено на 2024 рік. При цьому на розвиток муніципальної інфраструктури – на 6,9 млрд грн, або у 22 рази, більше. Водночас за окремими бюджетними програмами надання кредитів пропонується зменшити, зокрема на реалізацію інвестиційних проєктів в енергетичній галузі – на 3,2 млрд грн, на розвиток міського пасажирського транспорту в містах України – на 1,9 млрд гривень.

Крім того, у статті 44 законопроекту пропонується установити, що у 2025 році, як виняток з положень частин першої та третьої статті 15, частини четвертої статті 23, статті 30, частини другої статті 48, пункту 5 частини першої статті 52 БКУ, за рішенням КМУ та за згодою з відповідним кредитором, кредити (позики), що залучаються державою від іноземних держав, іноземних фінансових установ і МФО для реалізації інвестиційних проєктів, можуть спрямовуватися на фінансування загального фонду державного бюджету.

IV. ФІНАНСУВАННЯ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ ТА БОРГ

 У поданому КМУ законопроекті передбачено менший, порівняно із затвердженим на 2024 рік, граничний обсяг дефіциту державного бюджету, однак його рівень до прогнозного обсягу ВВП в 6,5 раза перевищить встановлену у БКУ межу⁹.

Доходи – 2 трлн **336** млрд грн
повернення кредитів – **15** млрд грн

видатки – 3 трлн **938** млрд грн
надання кредитів – **54** млрд грн

у результаті

граничний обсяг дефіциту – 1 трлн **641** млрд грн, що менше затвердженого на 2024 рік – на **205** млрд грн, або **11,1** %; більше, ніж у Бюджетній декларації – на **98** млрд грн, або **6,4** %

Дефіцит **загального фонду**, порівняно із затвердженим законом на 2024 рік, має зменшитись на 234,2 млрд грн, або 13,1 відс., – до 1 трлн 549,5 млрд грн за рахунок передбаченого більшого зростання доходів і коштів від повернення кредитів (на 19,5 відс.), ніж зростання видатків і надання кредитів (3,1 відсотка).

Дефіцит **спеціального фонду** має збільшитись на 28,7 млрд грн, або 46,1 відс., – до 91,1 млрд грн за рахунок збільшення надходжень кредитів (позик) від іноземних держав, фінансових установ і міжнародних фінансових організацій та відповідних видатків і надання кредитів для реалізації інвестиційних проєктів.

Співвідношення граничного обсягу дефіциту державного бюджету до річного обсягу номінального ВВП на 1 відс. пункт менше показника у 2023 році і на 5,3 відс. пункту менше, ніж співвідношення затвердженого на 2024 рік дефіциту до очікуваного номінального ВВП¹⁰.

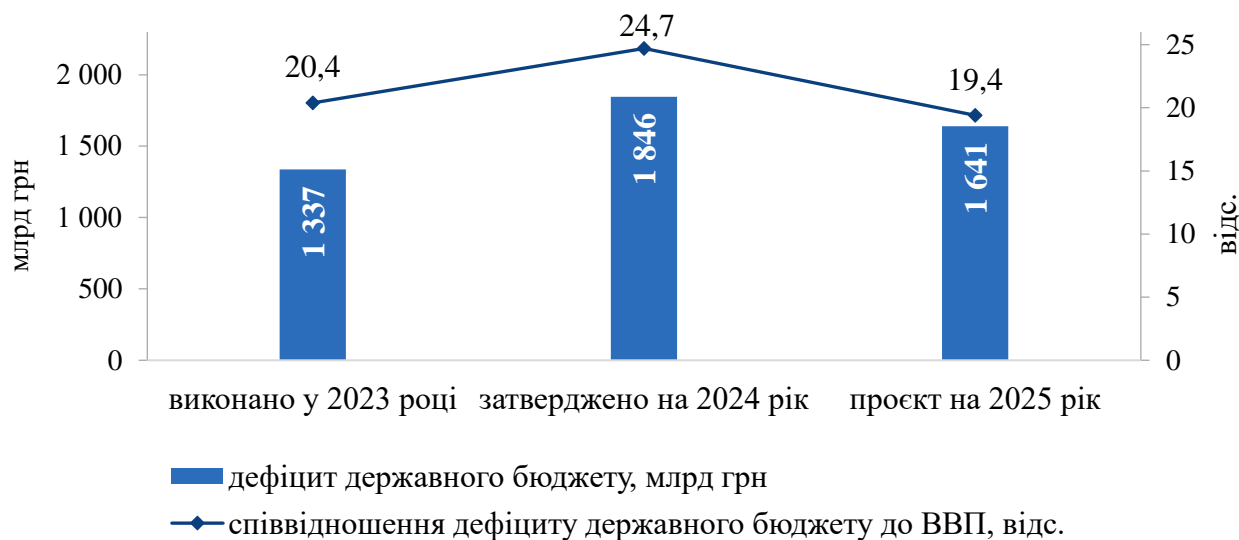
Передбачені у законопроекті показники дефіциту державного бюджету (на 98 млрд грн, або 6,4 відс.) і його співвідношення до ВВП (на 1,2 відс. пункту)

⁹ Дію абзаців другого і третього частини першої статті 14 БКУ щодо обмеження дефіциту державного бюджету (до 3 відс. ВВП) зупинено на 2021–2024 роки згідно із пунктом 3 прикінцевих положень законів про державний бюджет на відповідний рік і пропонується зупинити на 2025 рік у законопроекті.

¹⁰ Відповідно до Пояснювальної записки до законопроекту очікуваний Мінекономіки (станом на 28.06.2024) номінальний ВВП у 2024 році становитиме 7 трлн 484,7 млрд грн, що на 158,3 млрд грн менше показника, врахованого в розрахунках бюджету на 2024 рік.

більші, ніж у Бюджетній декларації, що не відповідає нормі абзацу третього частини першої статті 14 БКУ¹¹.

Діаграма 3. Дефіцит державного бюджету і його співвідношення до номінального ВВП

Фінансування державного бюджету пропонується насамперед за рахунок державних запозичень, які становитимуть 49,7 відс. передбачених надходжень державного бюджету у 2025 році.

Ресурси для фінансування державного бюджету у 2025 році

2 трлн **326** млрд грн – державні запозичення;

3 млрд грн – кошти від приватизації державного майна;

3 млрд грн – залишок коштів спеціального фонду на початок року

загалом

2 трлн **332** млрд грн, що на **82** млрд грн, або **3,4** %, менше, ніж затверджено на 2024 рік

При цьому надходження від державних запозичень до загального фонду становитимуть 2 трлн 237,7 млрд грн, що на 110,3 млрд грн, або 4,7 відс., менше, ніж затверджено на 2024 рік.

Прогнозні показники фінансування державного бюджету наведено в додатку 4.

¹¹ Граничний обсяг дефіциту державного бюджету, визначений законом про Державний бюджет України, не може перевищувати визначений Бюджетною декларацією показник дефіциту державного бюджету на відповідний бюджетний період.

У законопроекті пропонується оборотний залишок бюджетних коштів, який має використовуватись для визначення фактичного обсягу вільного залишку бюджетних коштів¹², встановити як відносний показник у розмірі до 2 відс. видатків загального фонду державного бюджету.

В Обґрунтуваннях до статей проекту Закону України „Про Державний бюджет України на 2025 рік” вказано на недоцільність „в період воєнного часу встановити зазначений розмір оборотного залишку коштів державного бюджету, оскільки БКУ не передбачає можливості зниження на кінець бюджетного періоду оборотного залишку нижче обсягу, визначеного у законі про державний бюджет на відповідний рік, у випадку невиконання плану доходів та/або запозичень”.

Суттєвою залишатиметься зовнішня підтримка, яка залежатиме від внутрішньої і зовнішньої ситуації, подальшого співробітництва із міжнародними фінансовими організаціями й іншими кредиторами.

Передбачені державні зовнішні запозичення у 2025 році втричі перевищать внутрішні. Обсяг надходжень від зовнішніх кредиторів, порівняно із затвердженим на 2024 рік, більший на 78,4 млрд грн, або 4,7 відс., і передбачений у сумі 1 трлн 746,5 млрд гривень.

Водночас, як зазначено в Інформації про фінансові ризики (включаючи умовні зобов'язання та квазіфінансові операції) та їх вплив на показники державного бюджету у 2025 році, є ризик послаблення міжнародної підтримки, звуження можливостей доступу до необхідних фінансових ресурсів, пов'язаний здебільшого з політично-економічною ситуацією в країнах-партнерах. Це може створити ризики порушення фінансової стійкості та макроекономічної стабільності, недоотримання та/або невчасного отримання фінансової допомоги від міжнародних фінансових організацій і двосторонніх донорів та призвести до проблем з фінансуванням дефіциту державного бюджету та відновлення зруйнованої інфраструктури.

Державні зовнішні запозичення до загального фонду у 2025 році

537 млрд грн – ЄС
140 млрд грн – МБРР
124 млрд грн – МВФ
857 млрд грн – інші кредитори

загалом

1 трлн **658** млрд грн,
 що більше на
52 млрд грн, або **3,3** %
 затвердженого на 2024 рік

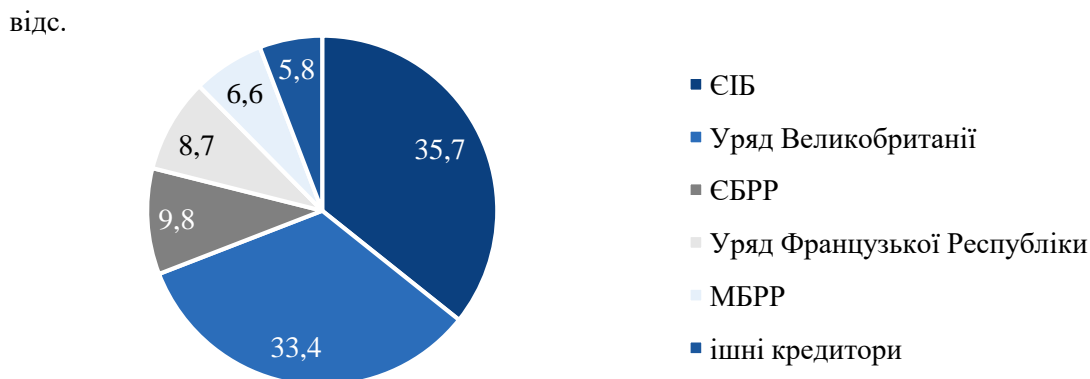
¹² Відповідно до пункту 4 частини першої статті 15 БКУ вільний залишок бюджетних коштів є одним із джерел фінансування бюджету, який згідно з частиною четвертою статті 14 БКУ визначається як перевищення залишку коштів загального фонду бюджету над оборотним залишком бюджетних коштів на кінець бюджетного періоду і використовується на здійснення витрат бюджету згідно із законом про Державний бюджет України та/або змінами до нього.

Посилює ризик недоотримання цих запозичень невизначеність щодо можливих кредиторів 51,7 відс. передбачених коштів і зменшення їх надходжень у січні – серпні 2024 року, порівняно з відповідним періодом 2023 року.

Прогнозна середньозважена відсоткова ставка за цими запозиченнями (5 відс. річних) в 2,8 раза більше ставки, за якою отримано кошти у 2023 році (1,8 відс.) і січні – червні 2024 року (1,7 відс.), що збільшить видатки на обслуговування державного зовнішнього боргу у наступних бюджетних періодах.

До спеціального фонду державного бюджету передбачено отримати зовнішніх запозичень для реалізації інвестиційних проєктів у сумі 88 млрд грн, що на 25,9 млрд грн, або 41,6 відс., більше затвердженого на 2024 рік обсягу. Відповідно до Пояснювальної записки до проєкту Закону України „Про Державний бюджет України на 2025 рік” цей обсяг визначено з урахуванням пропозиції щодо єдиного проєктного портфеля здійснення публічних інвестицій та переліку пріоритетних публічних інвестиційних проєктів до проєкту Державного бюджету України на 2025 рік, які підтримані 10.09.2024 на засіданні Стратегічної інвестиційної ради.

Діаграма 4. Структура запозичень до спеціального фонду у 2025 році

На внутрішньому ринку передбачено отримати 24,9 відс. обсягу державних запозичень, що залежатиме від попиту інвесторів на ОВДП. Ризиком недоотримання цих запозичень також є зменшення їх надходжень у січні – серпні 2024 року, порівняно з відповідним періодом 2023 року.

Від розміщення ОВДП як у гривні, так і в іноземній валюті, передбачено отримати 579,2 млрд грн, що на 162,8 млрд грн, або 21,9 відс., менше затвердженого на 2024 рік обсягу. Прогнозується випуск здебільшого середньострокових ОВДП – 89,6 відс. внутрішніх запозичень. При цьому в січні – серпні 2024 року від випуску ОВДП, насамперед середньострокових, до

державного бюджету надійшло 307 млрд грн, що на 44,3 млрд грн, або 12,6 відс., менше, ніж у відповідному періоді 2023 року.

Прогнозна середньозважена відсоткова ставка ОВДП визначена на рівні 16 відс., що вище фактичної доходності внутрішніх запозичень у 2023 році (14,2 відс.) і січні – червні 2024 року (12,8 відс.) та збільшить видатки на обслуговування державного внутрішнього боргу у наступних бюджетних періодах.

При цьому, крім зазначених надходжень від внутрішніх запозичень, можливий випуск ОВДП для додаткової капіталізації банків і забезпечення виконання ФГВФО покладених на нього повноважень та функцій, право на здійснення якого у разі потреби за рішенням КМУ без обмеження суми ОВДП запропоновано надати Мінфіну у статтях 16 і 17 законопроекту.

В Обґрунтуваннях до статей проєкту Закону України „Про Державний бюджет України на 2025 рік” зазначено, що держава володіє досить вагомою часткою в банківському секторі України (понад 53 відс.), у разі виникнення негативних тенденцій у банківському секторі, з метою збереження довіри вкладників та стабільної діяльності банківської системи, а також для забезпечення виконання ФГВФО покладених на нього повноважень та функцій і дотримання ним у разі необхідності встановленого законодавством мінімального обсягу коштів, необхідно передбачити можливість випуску ОВДП для додаткової капіталізації банків і підтримки діяльності банківської системи.

У наданій із законопроектом Інформації про фіскальні ризики (включаючи умовні зобов'язання та квазіфіскальні операції) та їх вплив на показники державного бюджету у 2025 році зазначено:

✓ за результатами проведеної НБУ оцінки стійкості банків і банківської системи підвищено необхідні рівні капіталу лише для п'яти банків, з яких три – державні (АТ „Укркресімбанк”, АБ „Укргазбанк” і АТ „СЕНС БАНК” виконують програми капіталізації / реструктуризації, складені відповідно до Правил оцінки стійкості банків і банківської системи України в 2023 році, встановлених НБУ індивідуальних значень нормативів капіталу), капіталізація може знадобитися в крайньому разі;

✓ за інформацією ФГВФО, ймовірність виникнення фіскальних ризиків залишається високою – у разі наявності ознак нестійкого фінансового стану банківської системи та виникнення обставин, що загрожують стабільності банківської та/або фінансової системи, ФГВФО може звернутись до держави за фінансовою підтримкою.

При настанні таких ризиків збільшиться державний борг у 2025 році і боргове навантаження на державний бюджет у наступних бюджетних періодах.

У законопроекті передбачено зменшення, порівняно із затвердженим на 2024 рік, обсягу надходження коштів від приватизації державного майна. В умовах невизначеності, насамперед щодо тривалості й інтенсивності бойових дій у країні, погіршення інвестиційного клімату є ризик недоотримання цих надходжень.

Передбачені надходження від приватизації державного майна у 2025 році

2 млрд грн – від продажу об'єктів великої приватизації

1,2 млрд грн – від продажу об'єктів малої приватизації

загалом

3,2 млрд грн, що на **800** млн грн, або **20** %, менше, порівняно із затвердженим на 2024 рік

За інформацією Фонду державного майна України, у 2025 році планується приватизація великих об'єктів, зокрема Української державної будівельної корпорації „Укрбуд”, ПАТ „Суміхімпром”, АТ „Одеський припортовий завод”.

У доданій до законопроекту Інформації про фінансові ризики (включаючи умовні зобов'язання та квазіфінансові операції) та їх вплив на показники державного бюджету у 2025 році зазначено: необхідною умовою забезпечення надходження коштів до державного бюджету від приватизації державного майна в 2025 році, зокрема, є:

- ✓ закінчення військових дій та початок відбудови України;
- ✓ проведення великої приватизації на засадах відкритості та прозорості;
- ✓ продовження співпраці з міжнародними партнерами для залучення інвестицій в Україну.

Недоотримання надходжень від приватизації державного майна призведе до збільшення державних запозичень відповідно до положень статті 15 БКУ й обсягу державного боргу та видатків на його обслуговування.

У 2025 році надходження державного бюджету¹³ мають збільшитись, порівняно із затвердженим на 2024 рік обсягом, на 7,8 відс. за рахунок насамперед зовнішньої підтримки від міжнародної спільноти (зовнішні запозичення і гранти) – на 9,5 відсотка. Передбачені у законопроекті

¹³ Відповідно до пункту 37 частини першої статті 2 БКУ надходження бюджету – доходи бюджету, повернення кредитів до бюджету, кошти від державних (місцевих) запозичень, кошти від приватизації державного майна (щодо державного бюджету), повернення бюджетних коштів з депозитів, надходження внаслідок продажу/пред'явлення цінних паперів.

надходження із внутрішніх джерел до загального фонду державного бюджету більші видатків на національну безпеку й оборону.

Кошти зовнішньої підтримки від міжнародної спільноти у 2025 році

1 трлн **746** млрд грн – зовнішні запозичення

73 млрд грн – кошти безповоротної допомоги ЄС та інших донорів

15 млрд грн – гранти (дарунки)

загалом

1 трлн **834** млрд грн,
що більше на
160 млрд грн, або **9,5** %
затвердженого на 2024 рік

Кошти міжнародної підтримки залишатимуться вагомим (39,2 відс.) джерелом надходжень державного бюджету, сприятимуть стабільності державних фінансів в умовах воєнного стану і здійсненню найнеобхідніших витрат державного бюджету.

Внутрішні ресурси (доходи без урахування грантів і допомоги, внутрішні запозичення, кошти від повернення кредитів і приватизації державного майна) мають збільшитись, порівняно із затвердженим на 2024 рік обсягом, на 180,2 млрд грн, або 6,8 відс., – до 2 трлн 846,4 млрд грн, зокрема до загального фонду – на 108,1 млрд грн, або 4,3 відс., – до 2 трлн 619,8 млрд грн, що більше, ніж передбачені у законопроекті видатки на національну безпеку й оборону (2 трлн 41,8 млрд гривень).

Навіть після проведених 30 серпня 2024 року правочинів з державним і гарантованим державою боргом¹⁴ показники загального обсягу державного і гарантованого державою боргу на кінець 2025 року і витрат на його погашення й обслуговування, порівняно із затвердженими на 2024 рік, збільшаться.

Граничний обсяг боргу станом на 31.12.2025

8 трлн **210** млрд грн,
або **97** % **ВВП** – державний борг
407 млрд грн,
або **4,8** % **ВВП** – гарантований
державою борг

загальний обсяг боргу
8 трлн **617** млрд грн, що більше на:
2 трлн **245** млрд грн, або **35,2** %, наявного
на 31.08.2024;
431 млрд грн, або **5,3** %, затвердженого
на 2024 рік

¹⁴ Закон України від 18 липня 2024 року № 3880-ІХ „ Про внесення змін до розділу VI „Прикінцеві та перехідні положення” Бюджетного кодексу України” і постанова КМУ від 31 липня 2024 року № 865 „Про здійснення у 2024 році правочинів з державним боргом і гарантованим державою боргом”.

У результаті перевищення, порівняно із затвердженими на 2024 рік показниками, темпу зростання номінального ВВП над темпом зростання боргу, у 2025 році зменшиться співвідношення загального обсягу державного та гарантованого державою боргу до ВВП з 109,4 до 101,8 відс., що на 69,7 відс. перевищить встановлену в абзаці першому частини другої статті 18 БКУ межу і передбачає вжиття заходів із приведення загального обсягу державного боргу та гарантованого державою боргу до встановлених вимог. При цьому дію цієї норми пропонується зупинити у 2025 році¹⁵.

В Інформації про виконання плану заходів з приведення загального обсягу державного боргу та гарантованого державою боргу до встановлених вимог (у разі схвалення такого плану) зазначено: державний борг України визнано нестійким за результатами аналізу стійкості боргу, проведеного в рамках програми механізму розширеного фінансування (EFF) МВФ, досягнення обсягу державного та гарантованого державою боргу, що не перевищує 60 відс. річного номінального обсягу ВВП, у 2025 році не є реалістичним.

За оцінкою Рахункової палати, при визначенні граничних обсягів державного і гарантованого державою боргу враховано здійснені у 2024 році операції з реструктуризації державного і гарантованого державою боргу, у результаті яких загальний обсяг боргу скорочено на 9 млрд дол. США¹⁶ (еквівалент 370 млрд гривень).

Суттєвими є ризики збільшення державного боргу внаслідок можливого:

- ✓ перевищення, порівняно із передбаченими у законопроекті, надходжень кредитів (позик), залучених державою від іноземних держав, іноземних фінансових установ і міжнародних фінансових організацій для реалізації інвестиційних проєктів (статті 4 і 27 законопроекту);
- ✓ понадпланового випуску ОВДП для підтримки банківської системи (статті 16 і 17 законопроекту);

¹⁵ Згідно з пунктом 23¹ розділу VI „Прикінцеві та перехідні положення” БКУ положення частини другої статті 18, згідно з якою загальний обсяг державного боргу та гарантованого державою боргу на кінець бюджетного періоду не може перевищувати 60 відс. річного номінального обсягу ВВП і у разі очікуваного перевищення цієї граничної величини КМУ невідкладно звертається до ВРУ за дозволом на тимчасове перевищення такої граничної величини та подає для схвалення план заходів з приведення загального обсягу державного боргу та гарантованого державою боргу до встановлених вимог, не застосовуються у випадках:

- 1) введення воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях;
- 2) введення надзвичайного стану в Україні або в окремих її місцевостях;
- 3) проведення на території України антитерористичної операції та/або операції Об'єднаних сил.

¹⁶ За офіційною інформацією від 04.09.2024, розміщеною на вебсайті Мінфіна.

- ✓ здійснення правочинів з державними деривативами за рахунок понадпланових державних запозичень (стаття 18 законопроекту);
- ✓ заміщення недонадходжень від приватизації державного майна державними запозиченнями (частина четверта статті 15 БКУ);
- ✓ понадпланового знецінення гривні до іноземних валют (частка уразливого до валютних коливань боргу, номінованого в іноземній валюті, на 31.08.2024 становила 75,2 відсотка).

Граничний обсяг державного боргу на 31.12.2025 на 2 трлн 131,6 млрд грн, або 35,1 відс., більший боргу станом на 31.08.2024 і на 475,8 млрд грн, або 6,2 відс., затвердженого на кінець 2024 року.

Граничний обсяг гарантованого державою боргу, порівняно з наявним станом на 31.08.2024, має збільшитися на 113,9 млрд грн, або 38,9 відсотка.

Загальний обсяг надання державних гарантій, передбачений на 2025 рік, вдвічі більший обсягу, затвердженого на 2024 рік, за рахунок зростання обсягу надання державних гарантій на підставі міжнародних договорів і визначений у сумі до 177,9 млрд грн¹⁷, у тому числі:

за рішенням КМУ – до 62,9 млрд грн, що на 31,2 відс. більше, ніж затверджено на 2024 рік, і становитиме 3 відс. планових доходів загального фонду;

на підставі міжнародних договорів України – до 115 млрд грн, що майже втричі більше, ніж затверджено на 2024 рік.

Передбачені на 2025 рік витрати державного бюджету на погашення й обслуговування державного та гарантованого державою боргу становитимуть 14,3 відс. ВВП, зокрема за державним зовнішнім боргом – 3,9 відсотка¹⁸.

¹⁷ Відповідно до пункту 57 розділу VI „Прикінцеві та перехідні положення” БКУ, як виняток з положень абзацу другої частини першої статті 18 БКУ, згідно з яким у 2023 – 2028 роках граничний обсяг надання державних гарантій, які надаються на підставі:

рішень КМУ, не може перевищувати 3 відс. планових доходів загального фонду державного бюджету відповідного бюджетного періоду;

міжнародних договорів України, визначається законом про Державний бюджет України на відповідний бюджетний період.

¹⁸ В Обґрунтуваннях до статей проекту Закону України „Про Державний бюджет України на 2025 рік” зазначено, що відповідно до Технічного меморандуму з МВФ з метою сприяння відновленню стійкості державного боргу Україна взяла на себе зобов’язання зменшити боргове навантаження на державний бюджет за рахунок зменшення платежів за зовнішнім боргом до рівня, що не перевищує 1,0-1,8 відс. ВВП на рік.

Витрати державного бюджету на погашення й обслуговування державного та гарантованого державою боргу в 2025 році

691 млрд грн – погашення державного боргу

481 млрд грн – обслуговування державного боргу

41 млрд грн – витрати на виконання боргових зобов'язань за залученими під державні гарантії коштами

загалом

1 трлн **213** млрд грн,
що більше на
245 млрд грн, або **25,3** %,
ніж затверджено на 2024 рік

Загальний обсяг витрат на виконання зобов'язань за державним і гарантованим державою боргом становитиме 25,9 відс. усіх витрат державного бюджету.

За інформацією Мінфіну¹, отриманою на запит Рахункової палати, у результаті проведення правочинів з державним і гарантованим державою боргом економія у 2025 році становитиме:

68,4 млрд грн за видатками на обслуговування державного боргу;

61 млрд грн за витратами на погашення державного зовнішнього боргу;

2,2 млрд грн за витратами на виконання боргових зобов'язань за запозиченнями, залученими державою або під державні гарантії на розвиток мережі автомобільних доріг загального користування.

При цьому у видатках на обслуговування державного боргу передбачено видатки на виплати за державними деривативами¹⁹ в сумі 28 млрд грн, платежі за якими тимчасово зупинені на строк до вчинення правочинів з державними деривативами²⁰.

Ризиками збільшення боргового навантаження є понадпрогнозоване знецінення гривні до іноземних валют, невиконання суб'єктами господарювання зобов'язань перед кредиторами за кредитами, залученими під державні гарантії.

Відповідно до Інформації про фіскальні ризики (включаючи умовні зобов'язання та квазіфіскальні операції) та їх вплив на показники державного

¹⁹ Державні деривативи випущені відповідно до постанови КМУ від 11 листопада 2015 року № 912 „Про здійснення у 2015 році правочинів з державним та гарантованим державою боргом з метою його реструктуризації і часткового списання”, виплати за ними залежать від досягнення певних показників ВВП та показника приросту реального ВВП за 2019–2038 роки.

²⁰ Відповідно до статті 2¹ Закону України від 19 травня 2015 року № 436-VIII „Про особливості здійснення правочинів з державним, гарантованим державою боргом та місцевим боргом і державними деривативами”.

бюджету у 2025 році спроможність здійснювати позичальниками платежі за кредитами, наданими під державні гарантії, після повномасштабного вторгнення в Україну значно погіршилась:

позичальники можуть мати проблеми з обслуговуванням свого гарантованого боргу через зниження обмінного курсу національної валюти, що призведе до втрат і збільшення вартості непогашених зобов'язань в іноземній валюті;

суб'єкти господарювання мікропідприємництва, малого та/або середнього підприємництва, які отримали кредит під державну гарантію на портфельній основі, що знаходяться на тимчасово окупованій території України або знищені в результаті бойових дій, неспроможні продовжувати свою підприємницьку діяльність.

V. МІЖБЮДЖЕТНІ ТРАНСФЕРТИ ТА МІСЦЕВІ БЮДЖЕТИ

У законопроекті на 2025 рік пропонується збільшити, порівняно із затвердженим у законі на 2024 рік, обсяг видатків на надання трансфертів із державного бюджету місцевим бюджетам на 13,8 відсотка.

затверджено на 2024 рік

190,8 млрд грн

прогноз на 2025 рік

217,0 млрд грн

збільшення

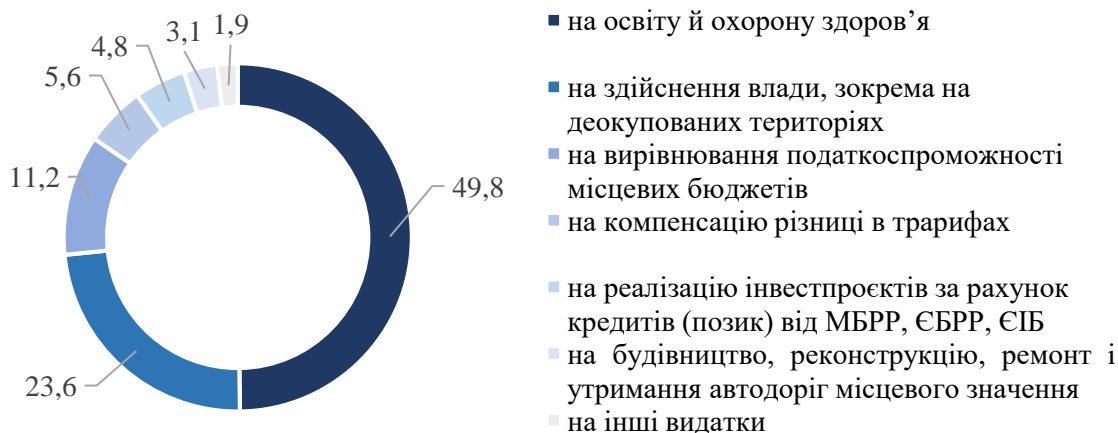
+ 26,2 млрд грн

У законопроекті пропонується, зокрема:

- ✓ збільшити видатки державного бюджету на надання місцевим бюджетам додаткової дотації на здійснення повноважень органів місцевого самоврядування на деокупованих, тимчасово окупованих та інших територіях України, що зазнали негативного впливу у зв'язку з повномасштабною російською збройною агресією, на 19,8 млрд грн, до 51,2 млрд грн;
- ✓ відновити надання субвенції на будівництво, реконструкцію, ремонт і утримання автодоріг місцевого значення у сумі 6,6 млрд грн;
- ✓ передбачити видатки для надання нової субвенції на реалізацію проєктів у рамках Програми з відновлення України III у сумі 1 млрд грн;
- ✓ зменшити видатки для надання субвенції на забезпечення харчуванням учнів початкових класів закладів загальної середньої освіти на 1,9 млрд грн, до 0,1 млрд грн²¹;
- ✓ не передбачати видатків на грошову компенсацію за житло для деяких категорій осіб і членів їх сімей (на 2024 рік затверджено три субвенції на суму 5,7 млрд гривень).

²¹ У Пояснювальній записці до законопроекту зазначено, що після внесення необхідних коригувань до положень Угоди між Україною та Європейською Комісією „Підтримка швидкого відновлення України” очікується збільшення обсягу цієї субвенції до 2,9 млрд гривень.

Діаграма 5. У 2025 році найбільше трансфертів пропонується спрямувати на освіту й охорону здоров'я, відс.

! У додатках № 5 і № 6 до законопроекту **не визначений розподіл між місцевими бюджетами субвенцій за 12-ма бюджетними програмами на суму 114,9 млрд грн, що не узгоджується з вимогами частини третьої статті 97 БКУ** щодо затвердження у державному бюджеті обсягу міжбюджетних трансфертів окремо для кожного з відповідних місцевих бюджетів, якщо є підстави для надання й отримання відповідних трансфертів, **і посилює ризики невиконання запланованих видатків.**

 У 2025 році для **компенсації різниці в тарифах** на виробництво, транспортування і постачання теплової енергії, послуг з централізованого опалення, постачання гарячої води, послуг з централізованого водопостачання та водовідведення і підтримку підприємств, які надають такі послуги, **пропонується спрямувати нову субвенцію у сумі 12,2 млрд гривень²².**

Водночас у законопроекті не передбачено заходів щодо погашення заборгованості з різниці в тарифах, що підлягає урегулюванню згідно із Законом України від 03 листопада 2016 року №1730-VIII „Про заходи, спрямовані на урегулювання заборгованості теплопостачальних та теплогенеруючих організацій та підприємств централізованого водопостачання і водовідведення”.

Станом на 01.04.2024, за інформацією обласних, Київської міської військових адміністрацій, протоколами територіальних комісій узгоджено суму заборгованості з різниці в тарифах, що підлягає урегулюванню, в обсязі 47,4 млрд грн, у тому числі:

²² За інформацією Мінфіну, наданою на запит Рахункової палати, обсяг цієї субвенції сформовано за рахунок прогнозних надходжень у розмірі 4 відс. ПДФО. Ці надходження у 2024 році відповідно до вимог статті 42 закону про державний бюджет додатково зараховуються до загального фонду бюджетів сільських, селищних, міських територіальних громад.

- ✓ 44,7 млрд грн – підприємствам теплопостачання;
- ✓ 2,7 млрд грн – підприємствам водопостачання та водовідведення²³.

У законопроекті **на оплату праці з нарахуваннями педагогічних працівників** пропонується спрямувати, як і у 2024 році, освітню субвенцію у сумі **103,2 млрд гривень**.

За інформацією МОН, отриманою на запит Рахункової палати, у 2024 році:

- ✓ при розподілі освітньої субвенції між місцевими бюджетами, зокрема враховано скорочення навчальних планів з окремих предметів, факультативних курсів, індивідуальних занять і застосовано коефіцієнт 0,89 для коригування обсягу освітньої субвенції;
- ✓ у січні – червні 2024 року коштів освітньої субвенції не вистачало для виплати в повному обсязі заробітних плат педагогічним працівникам;
- ✓ для вирішення цієї проблеми органи місцевого самоврядування приймали рішення про перенесення терміну виплати заробітної плати педагогічним працівникам за попередній період на перші числа наступного місяця після отримання нового траншу освітньої субвенції.

Станом на 01.08.2024 кредиторська заборгованість з оплати праці з нарахуваннями за рахунок освітньої субвенції, зокрема педагогічним працівникам закладів загальної середньої освіти, зростає з початку року на 80 млн грн, до – 84 млн грн, із них прострочена 10 млн гривень²⁴.

У 2025 році **пропонується відновити перерахування** з місцевих бюджетів до державного бюджету **реверсної дотації**.

У статті 22 законопроекту пропонується встановити, що у 2025 році, як виняток з положень підпунктів 2 і 3 частини першої статті 98, пункту 2 частини першої статті 99 БКУ²⁵, горизонтальне вирівнювання податкоспроможності місцевих бюджетів (крім бюджетів місцевого самоврядування тимчасово окупованих територій) здійснюватиметься за очікуваним надходженням у 2024 році податку на прибуток підприємств і ПДФО

²³ За інформацією Мінінфраструктури, отриманою на запит Рахункової палати.

²⁴ Відповідно до звіту Казначейства про бюджетну заборгованість розпорядників і одержувачів коштів місцевих бюджетів АР Крим, областей, міст Києва та Севастополя станом на 01.08.2024.

²⁵ Відповідно до положень підпунктів 2 і 3 частини першої статті 98, пункту 2 частини першої статті 99 БКУ горизонтальне вирівнювання здійснюється за надходженнями податку на прибуток підприємств і ПДФО за останній звітний бюджетний період.

(крім частини ПДФО від оподаткування доходів у вигляді грошового забезпечення, грошових винагород та інших виплат, одержаних військовослужбовцями, поліцейськими та особами рядового і начальницького складу, що в повному обсязі зараховується до спеціального фонду державного бюджету²⁶).

Відповідно до Пояснювальної записки до законопроекту горизонтальне вирівнювання податкоспроможності здійснюється для:

- ✓ 24 обласних бюджетів;
- ✓ 1 331 бюджету місцевого самоврядування (крім бюджетів місцевого самоврядування тимчасово окупованих територій, бюджетів міст Києва та Севастополя і районів у містах).

У додатку № 5 до законопроекту передбачені для здійснення вирівнювання міжбюджетні трансферти між державним і 1 221 місцевим бюджетом.

Надання базової дотації з державного бюджету **передбачено** 1 027 місцевим бюджетам (у 2024 році – 1 032), у тому числі 18-ти обласним і 1 009-ти бюджетам територіальних громад. Загальний обсяг базової дотації розраховано у **сумі 24,2 млрд грн**, або на 14,8 відс. більше, ніж затверджено на 2024 рік.

! **Перерахування до державного бюджету реверсної дотації передбачено** зі 194 місцевих бюджетів (у 2024 році – не здійснюється), у тому числі з 5-ти обласних і 189-ти бюджетів територіальних громад. Загальний обсяг реверсної дотації розраховано у **сумі 14,9 млрд гривень**.

Крім цього, у додатку № 5 до законопроекту у складі додаткової дотації з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення повноважень органів місцевого самоврядування на деокупованих, тимчасово окупованих та інших територіях України, що зазнали негативного впливу у зв'язку з повномасштабною російською збройною агресією, передбачені видатки у сумі 5 млрд грн для 105-ти бюджетів територіальних громад тимчасово окупованих територій.

 У 2025 році прогнозується зростання доходів і видатків місцевих бюджетів, проте реальний обсяг видатків місцевих бюджетів зменшиться. Найбільше видатків місцевих бюджетів планується спрямувати на освіту й економічну діяльність, що становить 42,1 відс. і 17,6 відс. їх загального обсягу відповідно.

 Прогнозний обсяг доходів місцевих бюджетів на 2025 рік розраховано Мінфіном у сумі 716,7 млрд грн, що на 89,6 млрд грн, або 14,3 відс., більше плану на 2024 рік. З урахуванням індекса-дефлятора ВВП (1,101) цей обсяг збільшиться на 3,8 відсотка.

²⁶ Абзац перший пункту 60 розділу VI „Прикінцеві та перехідні положення” БКУ.

Доходи місцевих бюджетів без трансфертів з державного бюджету розраховано в сумі 499,7 млрд грн, що на 63,4 млрд грн, або 14,5 відс., більше плану на 2024 рік. З урахуванням цінового чинника ці доходи збільшаться на 4,0 відс., їх частка в загальному обсязі доходів місцевих бюджетів збільшиться на 0,1 відс. пункту – до 69,7 відсотка.

Діаграма 6. Обсяги окремих доходів місцевих бюджетів на 2024 – 2025 роки, млрд грн

У 2025 році прогнозується збільшення, порівняно з планом на 2024 рік, зокрема, надходжень:

- ✓ ПДФО – на 33,5 млрд грн, або 14,3 відс., переважно за рахунок зростання середньої заробітної плати штатних працівників на 11,8 відс.;
- ✓ місцевих податків і зборів – на 19,3 млрд грн, за рахунок збільшення надходжень єдиного податку на 13,2 млрд грн, або 21,6 відс., та податку на майно на 9,7 млрд грн, або 21,0 відс.;
- ✓ акцизного податку – на 11,2 млрд грн, або 45,4 відс., здебільшого за рахунок зростання надходжень акцизного податку з ввезеного на митну територію України пального – на 8,2 млрд грн, або у 2,1 раза.

Водночас прогнозується зменшення, зокрема, надходжень коштів від продажу землі на 2,8 млрд грн, або 63,5 відсотка.

У 2025 році не передбачено, зокрема, додаткового зарахування 4 відс. надходжень ПДФО до загального фонду бюджетів сільських, селищних, міських територіальних громад, крім бюджету територіальної громади міста Києва, що відповідно до вимог статті 42 закону про державний бюджет на 2024 рік зараховуються до відповідних місцевих бюджетів (за прогнозними розрахунками Мінфіну місцеві бюджети у 2025 році не отримують 11,4 млрд гривень).

За прогнозними розрахунками Мінфіну, **обсяг видатків місцевих бюджетів** у 2025 році становитиме 716,7 млрд грн, що більше, ніж заплановано на 2024 рік, на 34,8 млрд грн, або 5,1 відс., з урахуванням цінового чинника цей обсяг зменшиться на 4,5 відсотка.

Обсяги видатків місцевих бюджетів у 2025 році

	Прогноз на 2025 рік	Відхилення від плану на 2024 рік
Освіта	302 млрд грн	+10 млрд грн, або 3,4%
Економічна діяльність	126 млрд грн	+4,9 млрд грн, або 4,1%
Загальнодержавні функції	70 млрд грн	+1,6 млрд грн, або 2,4%
Житлово-комунальне господарство	57 млрд грн	+0,7 млрд грн, або 1,2%
Соціальний захист та соціальне забезпечення	53 млрд грн	+0,5 млрд грн, або 1,0%
Охорона здоров'я	38 млрд грн	+1 млрд грн, або 2,6%
Духовний та фізичний розвиток	31 млрд грн	+1 млрд грн, або 3,5%
Громадський порядок, безпека та судова влада	23 млрд грн	+0,05 млрд грн, або 0,2%
Реверсна дотація до державного бюджету	15 млрд грн	+15 млрд грн
Охорона навколишнього природного середовища	2 млрд грн	+0,1 млрд грн, або 6,9%

Поточні видатки прогноуються в сумі 565,7 млрд грн, або 78,9 відс. загального обсягу, що більше, порівняно з планом на 2024 рік, на 5,0 відс., **капітальні** – 151,1 млрд грн, або 21,1 відс., що на 5,7 відс. більше.

VI. ВІДПОВІДНІСТЬ ПРОЄКТУ ЗАКОНУ УКРАЇНИ „ПРО ДЕРЖАВНИЙ БЮДЖЕТ УКРАЇНИ НА 2025 РІК” НОРМАТИВНО-ПРАВОВИМ АКТАМ

Окремі положення проєкту закону про Державний бюджет України на 2025 рік не узгоджуються з вимогами Конституції України

У статті 43 законопроєкту пропонується встановити, що у 2025 році видатки на реалізацію публічних інвестиційних проєктів передбачаються за бюджетною програмою Мінфіну 3511180 „Фінансове забезпечення підготовки та реалізації публічних інвестиційних проєктів” і розподіляються за рішенням КМУ між головними розпорядниками (з визначенням нових бюджетних програм, включаючи трансферти місцевим бюджетам).

У додатку № 7 „Розподіл видатків Державного бюджету України на 2025 рік на забезпечення здійснення правосуддя місцевими, апеляційними судами та функціонування органів і установ системи правосуддя” до законопроєкту передбачено нерозподілені видатки (резерв) у сумі 1,2 млрд гривень.

При цьому у частині другій статті 95 Конституції України, зокрема, встановлено: розмір і цільове спрямування видатків держави визначаються виключно законом про Державний бюджет України.

Окремі положення законопроєкту не відповідають нормам БКУ.

У Бюджетній декларації на 2025–2027 роки зазначено про запровадження з 2025 року перехідної моделі реформування управління публічними інвестиціями, передбаченої в плані заходів з реалізації Дорожньої карти реформування управління публічними інвестиціями на 2024–2028 роки, затвердженому розпорядженням КМУ від 18.06.2024 № 588-р.

У законопроєкті фінансування у 2025 році інвестиційних проєктів (зокрема, за рахунок коштів міжнародних фінансових організацій та іноземних урядів або державної підтримки) передбачено за новим порядком.

При цьому до БКУ не внесені зміни щодо порядку управління публічними інвестиціями, зокрема не визначені поняття „публічні інвестиції” та „публічний інвестиційний проєкт”, не розмежовані видатки для реалізації публічних інвестиційних проєктів та інші видатки капітальних видатків. Законодавчі підстави для запровадження перехідної моделі фінансування проєктів на момент подання законопроєкту не визначені.

У статті 33¹ БКУ встановлено, що обсяг державних капітальних вкладень на розроблення і реалізацію державних інвестиційних проєктів має визначатися у Бюджетній декларації, розподілятися в законі про державний бюджет між

головними розпорядниками на підставі рішення Міжвідомчої комісії з питань державних інвестиційних проєктів.

У статтях 4, 16 – 18 і 27 законопроекту запропоновано дозволити Мінфіну коригувати показники, зокрема, фінансування та граничного обсягу державного боргу, що не відповідає вимогам частини першої статті 16 БКУ, в якій передбачено здійснення державних запозичень у межах, визначених законом про державний бюджет, з дотриманням граничного обсягу державного боргу на кінець бюджетного періоду.

У підпункті в) пункту 1 статті 6 законопроекту передбачено можливість звільнення за рішенням КМУ суб'єктів господарювання, щодо яких приймається рішення про надання державних гарантій для фінансування програм, пов'язаних із підвищенням обороноздатності і безпеки держави, від зобов'язання надавати майнове або інше забезпечення виконання зобов'язань та вносити до державного бюджету плату за їх отримання.

Зазначене суперечить частині третій статті 17 БКУ, згідно з якою обов'язковою умовою надання державної гарантії є укладення договору, істотними умовами якого мають бути зобов'язання суб'єкта господарювання, зокрема, внести плату за надання державної гарантії, надати майнове або інше забезпечення виконання зобов'язань за гарантією.

У статті 39 законопроекту пропонується встановити, що у 2025 році для осіб, яким пенсія призначена відповідно до Закону України „Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб” після 1 жовтня 2011 року та які мають право на пенсію відповідно до Закону України „Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування” розмір із солідарної системи визначається на рівні трьох прожиткових мінімумів для осіб, які втратили працездатність, встановлених законодавством (за чинним порядком – на рівні одного прожиткового мінімуму).

У підпункті „а” пункту 9 частини першої статті 87 БКУ зазначено, що виплата пенсій військовослужбовцям є видатками, що здійснюються з державного бюджету.

Крім цього, відповідно до статті 8 Закону України від 09 квітня 1992 року № 2262-ХІІ „Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб” кошти на виплату пенсій, у тому числі додаткових пенсій, доплат, надбавок та підвищень до них, компенсаційних виплат, встановлених законодавством, особам, які мають право на пенсію згідно з цим Законом, забезпечується за рахунок коштів державного бюджету.

У пункті 3 Прикінцевих положень законопроекту пропонується в порушення вимог частини п'ятої статті 4 БКУ, згідно з якою зміни до цього

Кодексу можуть вноситися виключно законами про внесення змін до БКУ, зупинити чинні норми БКУ, зокрема дію:

абзаців другого і третього частини першої статті 14 щодо обмеження граничного обсягу дефіциту державного бюджету на рівні 3 відс. прогнозного номінального обсягу ВВП;

абзацу другого частини сьомої статті 16 щодо необхідності погодження з Комітетом ВРУ з питань бюджету визначених КМУ основних умов правочинів з державним боргом;

частини другої статті 18 щодо обмеження граничного обсягу загального обсягу державного та гарантованого державою боргу на рівні 60 відс. річного номінального обсягу ВВП і звернення до ВРУ за дозволом на тимчасове перевищення граничної величини державного та гарантованого державою боргу та подання для схвалення плану заходів з приведення загального обсягу боргу до встановлених вимог.

Окремі положення законопроекту не відповідають Регламенту ВРУ, затвердженому Законом України від 10 лютого 2010 року № 1861-VI зі змінами.

У статтях 18–19, 22–24, 26–29, 32, 34, 37–38 і 43–46 та пункті 3 Прикінцевих положень законопроекту запропоновано не застосовувати у 2025 році окремі положення БКУ й інших законів, що є призупиненням їх дії.

У пунктах 10–18 Прикінцевих положень законопроекту:

запропоновано визначати на 2025 рік умови і порядок оплати праці державних службовців у спосіб інший, ніж встановлено у Законі України від 10 грудня 2015 року № 889-VIII „Про державну службу”;

зазначено, що норми Закону України від 10 грудня 2015 року № 889-VIII „Про державну службу” застосовуються в частині, що не суперечить положенням законопроекту.

Відповідно до частини четвертої статті 153 Регламенту ВРУ проєкт закону про державний бюджет не може містити положень про зупинення дії чи внесення змін до законів.

Крім того, умови і порядок оплати праці державних службовців не є предметом регулювання закону про державний бюджет.

Окремі положення законопроекту суперечать нормам інших законів.

У статті 20 законопроекту запропоновано встановити, що господарські товариства, у статутному капіталі яких 100 відс. акцій (часток) належать державі, та господарські товариства, 100 відс. акцій (часток) яких належать господарським товариствам, частка держави в яких становить 100 відс. (крім господарських товариств, акціонером (учасником) яких є господарське товариство, у статутному капіталі якого 100 відс. акцій (часток) належать державі, включених до консолідованої фінансової звітності такого господарського товариства), які не прийняли рішення про виплату дивідендів та затвердження розміру річних дивідендів до 1 травня року, що настає за звітним періодом, сплачують до загального фонду державного бюджету частину чистого прибутку на державну частку в розмірі 90 відс. до 1 липня року, що настає за звітним періодом.

Також передбачено, що господарські товариства, у статутному капіталі яких є корпоративні права держави, та господарські товариства, 50 і більше відс. акцій (часток) яких належать господарським товариствам, частка держави в яких становить 50 і більше відс. (крім тих, що визначені частиною першою цієї статті та крім господарських товариств, акціонером (учасником) яких є господарське товариство, у статутному капіталі якого 50 і більше відс. акцій (часток) належать державі, включених до консолідованої фінансової звітності такого господарського товариства), які не прийняли рішення про виплату дивідендів та затвердження розміру річних дивідендів до 1 травня року, що настає за звітним періодом, сплачують до загального фонду державного бюджету та іншим учасникам господарського товариства пропорційно розміру їх акцій (часток) у статутному капіталі господарського товариства частину чистого прибутку в розмірі 90 відс. до 1 липня року, що настає за звітним періодом.

Господарські товариства, у статутному капіталі яких 50 і більше відс. акцій (часток) належать державі, які зобов'язані складати та подавати консолідовану фінансову звітність відповідно до закону, які не прийняли рішення про виплату дивідендів та затвердження розміру річних дивідендів до 1 травня року, що настає за звітним періодом, сплачують до загального фонду державного бюджету та іншим учасникам господарського товариства пропорційно розміру їх акцій (часток) у статутному капіталі господарського товариства частину чистого прибутку в розмірі 90 відс. до 30 липня року, що настає за звітним періодом, за результатами фінансово-господарської діяльності, відображеними у консолідованій річній фінансовій звітності, підтвердженій незалежним аудитором.

Крім того, у статті 20 запропоновано встановити норми щодо сплати пені у розмірі подвійної облікової ставки НБУ від суми недоплати зазначених коштів

(частини чистого прибутку), а також щодо забезпечення реалізації дивідендної політики держави суб'єктами управління об'єктами державної власності.

Враховуючи, що правове підґрунтя й особливості управління об'єктами державної власності, зокрема норми щодо сплати дивідендів на державну частку, визначені у Законі України від 21 вересня 2006 року № 185-V „Про управління об'єктами державної власності”, такі норми мають змінюватися шляхом внесення відповідних змін до цього закону. Включення їх до законопроекту створить ризик визнання статті 20 такою, що не відповідає Конституції України, і збільшить ризик втрат доходів бюджету.

VII. ПОСТАТЕЙНІ ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ ДО ПРОЄКТУ ЗАКОНУ УКРАЇНИ „ПРО ДЕРЖАВНИЙ БЮДЖЕТ УКРАЇНИ НА 2025 РІК”

Стаття 42

У статті 42 законопроекту встановлено, що у 2025 році судді місцевого суду у межах коштів, передбачених у кошторисі на суддівську винагороду, може виплачуватись премія за результатами його роботи, яка встановлюється щокварталу у розмірі до 40 відс. посадового окладу за кожен місяць.

У частині першій статті 135 Закону України від 02 червня 2016 року № 1402-VIII „Про судоустрій і статус суддів” встановлено, що суддівська винагорода регулюється цим законом і не може визначатися іншими нормативно-правовими актами. У частині другій цієї статті визначено склад суддівської винагороди, запропонована у законопроекті премія не є складовою суддівської винагороди.

Крім цього, у додатку № 7 „Розподіл видатків Державного бюджету України на 2025 рік на забезпечення здійснення правосуддя місцевими, апеляційними судами та функціонування органів і установ системи правосуддя” до законопроекту запропоновано встановити нерозподілені видатки (резерв) у сумі 1,2 млрд грн, з них 806,5 млн грн – на оплату праці. При цьому у частині другій статті 95 Конституції України встановлено, зокрема, що розмір і цільове спрямування видатків держави визначаються виключно законом про Державний бюджет України.

Пропонується:

вилучити статтю 42 із законопроекту;

у додатках № 3 „Розподіл видатків Державного бюджету України на 2025 рік” та № 7 „Розподіл видатків Державного бюджету України на 2025 рік на забезпечення здійснення правосуддя місцевими, апеляційними судами та функціонування органів і установ системи правосуддя” до законопроекту переглянути встановлений ДСА обсяг видатків, зокрема на оплату праці.

Стаття 43

У статті 43 законопроекту встановлено, що у 2025 році видатки на реалізацію публічних інвестиційних проєктів на 2025 рік передбачаються за бюджетною програмою Мінфіну 3511180 „Фінансове забезпечення підготовки та реалізації публічних інвестиційних проєктів” і розподілятимуться між головними розпорядниками за рішенням КМУ на підставі рішення Стратегічної інвестиційної ради.

Відповідні видатки передбачено у додатку № 3 до законопроекту у сумі 25 млрд гривень.

У 2025 році впроваджується перехідна модель реформування управління публічними інвестиціями, зокрема капітальні видатки головним розпорядникам (крім сектору безпеки й оборони) для створення і відновлення основних фондів розподілятимуться КМУ відповідно до сформованого переліку пріоритетних публічних інвестиційних проєктів на підставі рішення Стратегічної інвестиційної ради.

Постановою КМУ від 14 травня 2024 року № 549 утворено Стратегічну інвестиційну раду та затверджено положення про неї.

Стратегічна інвестиційна рада на засіданні 10 вересня 2024 року схвалила Єдиний проєктний портфель здійснення публічних інвестицій та підтримала перелік публічних інвестиційних проєктів до проєкту Державного бюджету України на 2025 рік із відповідним розподілом фінансових ресурсів. Крім того, доручено міністрам у двотижневий строк опрацювати та провести консультації із заінтересованими сторонами щодо пріоритетних напрямів здійснення публічних інвестицій у відповідних сферах за рахунок коштів загального фонду державного бюджету.

Пропонується:

статтю 43 вилучити із законопроекту;

у додатку № 3 „Розподіл видатків Державного бюджету України на 2025 рік” до законопроекту розподілити видатки за бюджетною програмою Мінфіну КПКВК 3511180 „Фінансове забезпечення підготовки та реалізації публічних інвестиційних проєктів” у сумі 25 000 000 тис. грн між головними розпорядниками.

Додаток № 1 „Доходи Державного бюджету України на 2025 рік”

Код бюджетної класифікації 11020000 „Податок на прибуток підприємств”.

У законопроекті прогнозний обсяг надходжень податку на прибуток підприємств визначено в сумі 205 501 000 тис. гривень.

У прогнозному обсязі податку на прибуток підприємств на 2025 рік враховано додаткові надходження в сумі 4,8 млрд грн за рахунок майбутніх змін в оподаткуванні прибутку підприємств, передбачених у проєкті Закону України „Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо особливостей оподаткування у період дії воєнного стану” (реєстр. № 11416-д від 30.08.2024), поверненому на повторне перше читання 03.09.2024: підвищення ставки податку на прибуток для

фінансових установ з 18 до 25 відс. і запровадження авансових платежів для суб'єктів господарювання, що здійснюють роздрібну торгівлю пальним.

Водночас у розрахунку не враховано додаткових надходжень за рахунок підвищення ставки податку на прибуток для банків за 2024 рік з 25 до 50 відс., передбаченого в цьому законопроекті, доопрацьованому на повторне перше читання.

За оцінкою Рахункової палати, додаткові надходження за рахунок такого підвищення ставки становитимуть орієнтовно до 10 млрд грн, що дасть змогу встановити надходження податку на прибуток підприємств на 2025 рік у сумі 215,5 млрд гривень.

Крім того, у розрахунку прогнозних надходжень податку на прибуток підприємств на 2025 рік не враховано додаткових надходжень за рахунок сплати податкового боргу, обсяг якого на 01.09.2024 становив 22,1 млрд гривень. Мобілізація 10 відс. суми податкового боргу до доходів державного бюджету дозволить збільшити надходження цього податку на 2,2 млрд грн, з урахуванням цієї суми надходження податку на прибуток підприємств становитимуть 217,7 млрд гривень.

Пропонується встановити податок на прибуток підприємств на 2025 рік у сумі 217 701 000 тис. гривень.

Код бюджетної класифікації 22012100 „Збір за видачу спеціальних дозволів на користування надрами та кошти від продажу таких дозволів”.

У законопроекті прогнозний обсяг надходжень збору за видачу спеціальних дозволів на користування надрами та коштів від продажу таких дозволів визначено в сумі 550 000 тис. гривень.

Водночас динаміка надходження цих коштів у попередні роки свідчить про заниження їх прогнозу на 2025 рік. Зокрема, у 2020 і 2021 роках ці доходи було затверджено в обсязі 0,75 млрд грн, а фактично вони становили 0,959 млрд грн та 1,4 млрд грн відповідно. У 2023 році при плані 1,948 млрд грн до державного бюджету надійшло 2,433 млрд грн гривень.

На 2024 рік у первісно затвердженому Законі України від 09 листопада 2023 року № 3460-ІХ „Про Державний бюджет України на 2024 рік” обсяг надходження збору за видачу спеціальних дозволів на користування надрами та коштів від продажу таких дозволів визначався в сумі 0,55 млн грн, проте у подальшому відповідно до Закону України від 18 вересня 2024 року № 3978-ІХ „Про внесення змін до Закону України „Про Державний бюджет України на 2024 рік” щодо фінансового забезпечення сектору безпеки і оборони” збільшено до 1,83 млрд гривень. У січні – серпні 2024 року до державного бюджету надійшло цих коштів у сумі 1,6 млрд грн, а очікувані у 2024 році надходження, за оцінкою Рахункової палати, перевищать 2 млрд гривень.

У Пояснювальній записці до законопроекту не наведено прогнозних розрахунків і обґрунтувань причин значного зменшення надходжень цього платежу.

За умови врахування динаміки надходження у 2020–2024 роках, збір за видачу спеціальних дозволів на користування надрами та кошти від продажу таких дозволів у 2025 році становитимуть не менше, ніж затверджено на 2024 рік, – 1,83 млрд гривень.

Пропонується встановити збір за видачу спеціальних дозволів на користування надрами та кошти від продажу таких дозволів на 2025 рік у сумі 1 830 000 тис. гривень.

Голова Рахункової палати

Ольга ПІЩАНСЬКА

Додаток 1

до Висновків за результатами експертизи проєкту Закону України „Про Державний бюджет України на 2025 рік”

Основні прогностичні макропоказники економічного і соціального розвитку України на 2023–2025 роки

Показники	2023 рік		2024 рік		2025 рік	
	звіт	постанова КМУ від 15.12.2023 № 1315	очікуване Мінекономіки (станом на 28.06.2024)	постанова КМУ від 28.06.2024 № 780		
1. Валовий внутрішній продукт номінальний, млрд грн	6 537,8	7 643,0	7 484,7	8 466,3		
реальний, у відс. до попереднього року	105,3	104,6	103,5	102,7		
2. Індекс споживчих цін, грудень до грудня попереднього року, відс.	105,1	109,7	107,9	109,5		
у середньому до попереднього року, відс.	112,9	108,5	105,4	109,7		
3. Індекс цін виробників промислової продукції, грудень до грудня попереднього року, відс.	116,2	111,4	109,8	111,1		
4. Середньомісячна заробітна плата працівників номінальна, грн	17 442	21 809	20 581	24 389		
5. Рівень безробіття населення у віці 15 – 70 років за методологією МОП, відс. до робочої сили відповідного віку	18,9 ²⁷	18,7	18,2	17,7		
6. Сальдо торговельного балансу (за методологією платіжного балансу), млн дол. США	–37 737	–40 172	–40 961	–40 675		
7. Експорт товарів і послуг, млн дол. США	51 093	56 272	53 478	57 229		
у відс. до попереднього року	88,8	109,0	104,7	107,0		
8. Імпорт товарів і послуг, млн дол. США	88 830	96 444	94 439	97 904		
у відс. до попереднього року	106,7	105,9	106,3	103,7		
Припущення прогнозу						
9. Обмінний курс (в середньому за період), грн/дол. США	36,6		40,8 ²⁸	45,0 ²⁸		

²⁷ Оцінка Мінекономіки.

²⁸ Розрахунки до проєкту державного бюджету на 2025 рік.

Додаток 2

до Висновків за результатами експертизи проєкту Закону України „Про Державний бюджет України на 2025 рік”

Доходи Державного бюджету України на 2025 рік, млрд грн

Показники	2024 рік (затверджено)	2025 рік (передбачено у законопроєкті)	Відхилення	
			сума	відс.
ВСЬОГО ДОХОДІВ	1 911	2 336	425	22,2
з них:				
1. ПДФО	329	458	129	39,1
2. Податок на прибуток підприємств	240	205	-35	-14,5
3. Рентна плата за користування надрами загальнодержавного значення	54	53	-1	-1,5
4. Акцизний податок із вироблених в Україні підакцизних товарів (продукції)	100	139	39	39,5
5. Акцизний податок із ввезених на митну територію України підакцизних товарів (продукції)	104	147	43	41,5
6. ПДВ із вироблених в Україні товарів (робіт, послуг) з урахуванням бюджетного відшкодування	289	318	29	9,9
7. ПДВ із ввезених на митну територію України товарів	506	594	87	17,3
8. Ввізне мито	48	59	11	22,5
9. Частина чистого прибутку державних підприємств та їх об'єднань, що вилучається до державного бюджету, та дивіденди, нараховані на акції (частки) господарських товариств, у статутних капіталах яких є державна власність	69	66	-3	-5,0
10. Кошти, що перераховуються НБУ відповідно до Закону України „Про Національний банк України”	39	64	25	65,4
11. Власні надходження бюджетних установ	47	57	10	22,2
12. Кошти від ЄС, урядів іноземних держав, міжнародних організацій, донорських установ	6	87	81	у 13,7 р. б.

Додаток 3

до Висновків за результатами експертизи проєкту Закону України „Про Державний бюджет України на 2025 рік”

Видатки Державного бюджету України на 2025 рік, млрд грн

Показники	2024 рік (затверджено)	2025 рік (передбачено в законопроєкті)	Відхилення	
			сума	відс.
ВСЬОГО ВИДАТКІВ	3 737	3 938	201	5,4
з них:				
1. Загальнодержавні функції (без коштів, що передаються до місцевих бюджетів) зокрема, обслуговування боргу	483	623	140	28,7
2. Оборона	1 574	1 593	19	1,3
3. Громадський порядок, безпека і судова влада	596	613	17	2,9
4. Економічна діяльність	127	159	32	25,0
5. Охорона навколишнього природного середовища	10,6	10,9	0,4	3,2
6. Охорона здоров'я	202	209	7	3,5
7. Духовний і фізичний розвиток	17	15	-2	-10,2
8. Освіта	68	71	3	4,1
9. Соціальний захист і соціальне забезпечення зокрема, соціальний захист пенсіонерів	467	426	-41	-8,7
10. Кошти, що передаються до місцевих бюджетів	272	238	-34	-12,5
	191	217	26	13,8

Додаток 4

до Висновків за результатами експертизи проєкту Закону України „Про Державний бюджет України на 2025 рік”

Фінансування Державного бюджету України на 2025 рік, млрд грн

Показники	2024 рік (затвер- джено)	2025 рік (передбачено у законопроєкті)	Відхилення	
			сума	відс.
ФІНАНСУВАННЯ (ряд. I – ряд. II)	1 846	1 641	-205	-11,1
I. Фінансування в частині надходжень – всього,	2 414	2 332	-82	-3,4
зокрема:				
1.1. Внутрішні запозичення	742	579	-163	-21,9
1.2. Зовнішні запозичення	1 668	1 746	78	4,7
1.3. Надходження від приватизації	4	3	-1	-20,0
II. Фінансування в частині витрат – всього,	568	691	123	21,7
зокрема:				
2.1. Погашення внутрішнього боргу	386	562	176	45,6
2.2. Погашення зовнішнього боргу	182	129	-53	-29,0

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

БКУ	Бюджетний кодекс України від 08 липня 2010 року № 2456 (зі змінами)
Бюджетна декларація	Бюджетна декларація на 2025–2027 роки, схвалена постановою Кабінету Міністрів України від 28 червня 2024 року № 751 „Про схвалення Бюджетної декларації на 2025–2027 роки”
ВВП	валовий внутрішній продукт
ВРУ	Верховна Рада України
ВПО	внутрішньо переміщені особи
головні розпорядники	головні розпорядники коштів державного бюджету
ГУР Міноборони	Головне управління розвідки Міністерства оборони України
державний бюджет	Державний бюджет України
Закон, закон про державний бюджет на 2024 рік	Закон України від 09 листопада 2023 року № 3460-ІХ „Про Державний бюджет України на 2024 рік” (зі змінами)
законопроект	проект Закону України „Про Державний бюджет України на 2025 рік” (реєстраційний номер 12000 від 14 вересня 2024 року)
ДПС	Державна податкова служба України
Держспецзв’язок	Адміністрація Державної служби спеціального зв’язку та захисту інформації України
Держмитслужба	Державна митна служба України
ДСА	Державна судова адміністрація України
ЄБРР	Європейський банк реконструкції та розвитку
ЄІБ	Європейський інвестиційний банк
ЄКР	єдиний казначейський рахунок
ЄС	Європейський Союз
ЄСВ	єдиний внесок на загальнообов’язкове державне соціальне страхування
КМУ, Уряд	Кабінет Міністрів України
МБРР	Міжнародний банк реконструкції та розвитку
МВС	Міністерство внутрішніх справ України

МВФ	Міжнародний валютний фонд
Міненерго	Міністерство енергетики України
Міндовкілля	Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України
Мінекономіки	Міністерство економіки України
Міноборони	Міністерство оборони України
Мінсоцполітики	Міністерство соціальної політики України
Мінстратегпром	Міністерство з питань стратегічних галузей промисловості України
Мінфін	Міністерство фінансів України
МОН	Міністерство освіти і науки України
МФО	Міжнародні фінансові організації
НБУ	Національний банк України
ОВДП	облігації внутрішніх державних позик
ПДВ	податок на додану вартість
ПДФО	податок і збір на доходи фізичних осіб
ПКУ	Податковий кодекс України від 02 грудня 2010 року № 2755-VI (зі змінами)
ПФУ	Пенсійний фонд України
РНБО	Рада національної безпеки і оборони України
СБУ	Служба безпеки України
СЗРУ	Служба зовнішньої розвідки України
УДО	Управління державної охорони України
ФГВФО	Фонд гарантування вкладів фізичних осіб
Фонд соціального страхування на випадок безробіття	Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття
фонд ліквідації	фонд ліквідації наслідків збройної агресії